

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ÇANAKKALE BOZCAADA BELEDİYESİ

2024 YILI

SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	8
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	9
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	9
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	10
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	11
7. DENETİM BULGULARI	11

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu	2
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	3
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	4
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu	6
Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu	6
Tablo 8: Gayrimenkul Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu	13
Tablo 9: Menkul Varlık Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu	20
Tablo 10: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Harcamalarda Ödenek Sınırı Aşımı Tablosu	39
Tablo 11: İnşaat Sınıflarına Göre Bina Sayıları Tablosu	74

KISALTMALAR

AB Avrupa Birliği

AŞ Anonim Şirket

DSİ Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü

EKAP Elektronik Kamu Alımları Platformu

KDV Katma Değer Vergisi

KHK Kanun Hükmünde Kararname

NATMED Nature-Based Solutions on Existing Infrastructures for Resilient Water Management in The Mediterranean

NO Numara

SGK Sosyal Güvenlik Kurumu

T.C. Türkiye Cumhuriyeti

TL Türk Lirası

VPP Virtual Power Plant

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Gayrimenkullere İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması
2. Tahsisli Gayrimenkullere Dair Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması
3. Belediyeye Ait Gayrimenkuller İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
4. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına Mükerrer Kayıt Yapılması ve Mükerrer Kaydedilen Bu Tutarın Yıl Nihayetinde Alakalı Varlık Hesabına Aktarılması
5. Genel Hizmet Alanlarının İz Bedeli Üzerinden Kayıt Altına Alınmaması
6. Menkul Varlıklara Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması
7. Dayanıklı Menkul Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi
8. Kullanılma İmkânı Kalmayan Maddi Duran Varlıkların Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi
9. Cari Yılda Yapılan Mal/Malzeme Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi
10. İktisadi Değer Taşıyan Yazılım ve Lisans Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi
11. Avrupa Birliği Projeleri Kapsamında Hibe Olarak Sağlanan Meblağın Hatalı Hesapta Takip Edilmesi
12. Faaliyet Alacaklarına Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması
13. Yapılandırılarak Tecil Edilmiş Alacakların Hatalı Hesapta Takip Edilmesi
14. Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Verilmiş Teminatların Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması
15. İller Bankası Ortaklık Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması
16. İdarenin Tamamına Malik Olduğu Şirketteki Sermaye Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

17. Emanetler Hesabındaki Tutarların Zaman Aşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi
18. Vadesi Geçmiş Olan Vergi ve Diğer Mükellefiyetlerin Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi
19. Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle Çalıştırılan İşçiler için Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. İhale Usulleri ile Temin Edilmesi Gereken Alımların Kısımlara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin ile Satın Alınması
2. Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen ve Belli Süreyi Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması
3. Bazı Doğrudan Temin Tedariklerinde Onay Belgesi Tanzim Edilmeden Alıma Çıkılmış Olması
4. 4734 Sayılı Kanun'un 22/d Maddesi Kapsamında Yapılan Bazı Tedariklerin Fiyat Teklifi Alınmadan Gerçekleştirilmesi
5. Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödeneğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması
6. Garanti Süresi Öngörülen Mal Alım İhalesinde Garanti Süresi Devam Etmesine Rağmen Kesin Teminatın İade Edilmiş Olması
7. Yol Kaldırım Yapım İşinde İmalatların Kısa Sürede Bozulması
8. Belediye Tarafından Yapılan Harcamalarda Tasarruf Tedbirlerine Riayet Edilmemesi
9. Şirket Personeli Dahil Toplam Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması
10. Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı İçin Şirket İle Sözleşme İmzalanmaması
11. Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi
12. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

13. Belediyede Sürekli Çalışan İşçilere Ödenen Fazla Mesailerde Hatalı Uygulamalar Yapılması ve Fazla Mesai İçin Mevzuatta Belirlenen Sürenin Aşılması
14. Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması
15. Belediye Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığı Kullandırılması
16. Taşınır Ambarlarının Kurulmaması
17. İdarenin Araçlarına İlişkin Tescil Kayıtları, Envanter Kayıtları ve Muhasebe Kayıtlarının Birbiriyle Uyumsuz Olması
18. Kredi Kartlarıyla Yapılan Bazı Tahsilatların Mevzuatta Belirtilen Süre İçerisinde İdarenin Kamu Sermayeli Bankalardaki Hesaplarına Aktarılmaması
19. Su Abonelerinden Tahsil Edilmeyen Yüksek Tutarlarda Alacak Bulunması
20. Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması
21. Ödenmeyen Vergi Alacaklarının Takibinde İzlenmesi Gereken Süreçlerin Yerine Getirilmemesi
22. Cari Yılda Yapılmış Olan Tahsilatın Bazılarının Muhasebeleştirilmesinde Emanetler Hesabının Kullanılması
23. Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması
24. Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında İzlenmemesi
25. Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi
26. Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Göstermesi
27. Ulusal Bayram Gününde Çalışacak İşletmelere İlişkin Ruhsat Verme İşlemlerinin Yapılmaması
28. Hafriyat ve İnşaat Atıklarının Kontrolünün ve Gelir Takibinin Yapılmaması
29. Emlak Vergisinin Tespitinde Dikkate Alınan Binaların İnşaat Sınıflarının Gerçeğe Uygun Şekilde Belirlenmemesi

30. Canlı Müzik Yapan İşyerlerinin Eğlence Vergisi Mükellefi Yapılmaması

31. Su ve Kanalizasyon Hizmetlerine İlişkin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması

32. Su ve Atık Su Tarife Tespitine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması ve Tarifelerin Maliyet Esasına Göre Belirlenmemesi

33. Gerçek ve Tüzel Kişilere Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarının Bilinmemesi

34. İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik Uyarınca Kurulması Gereken Kıymet Takdir Komisyonunun Kurulmaması

35. Taksi ve Minibüs Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzel kişileri olarak tanımlanmıştır. Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği Anayasa'da hüküm altına alınmıştır.

Bozcaada Belediyesi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde yer alan sınıflandırma çerçevesinde, genel yönetim kapsamında yer almakta olup faaliyetlerini 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun verdiği yetki ve sorumluluklar çerçevesinde yürütmektedir.

Kamu İdaresinin temel mevzuatı 5393 sayılı Belediye Kanunu olup bu Kanun'da kurumun görev, yetki, sorumlulukları ile organları, teşkilatı, bütçe ve denetimi gibi temel hususlar düzenlenmektedir. 5393 sayılı Kanun'un 14'üncü maddesinde, belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla; kentsel altyapı, çevre sağlığı, temizlik, katı atık, zabıta, itfaiye, mezarlıklar, park ve yeşil alanlar, konut, kültür ve sanat, öğrenci yurtları, sosyal hizmetler, nikâh ve benzeri hizmetleri yapacağı veya yaptıracığı, bunun yanı sıra devlet okullarının ve mabetlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayabileceği, sağlıkla ilgili tesisler açabileceği, sporu teşvik edebileceği ve gıda bankacılığı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde; belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak, yönetmelik çıkarmak, belediye gelirlerini tahsil etmek, temiz su atık su tesisleri kurup işletmek, ulaşım hizmetlerini görmek, ticari hayata katkı sağlamak gibi yetki ve imtiyazlar sayılmıştır.

Merkezi idarenin, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla mahalli idareler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olduğu Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Bu idari vesayet yetkisi denetim ve soruşturma konularında İçişleri Bakanlığı tarafından, yönetsel konularda ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kullanılmaktadır.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

5393 sayılı Kanun'da Belediye organları; Belediye Meclisi, Belediye Encümeni ve Belediye Başkanı olarak öngörülmüştür. Karar organı olan Belediye Meclisi, Belediye Başkanı ve 9 üyeden oluşmaktadır.

Belediye teşkilatı; norm kadro esaslarına uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşmaktadır. Beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak, norm kadro ilke ve standartlarına uygun olarak gerektiğinde sağlık, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimler kurulabilmektedir. Bu birimlerin kurulması, kaldırılması veya birleştirilmesi belediye meclisinin yetkisi dâhilindedir.

Belediyelerdeki tüm kadrolara yapılacak olan atamalar, kanun ve yönetmeliklerde belirtilen kriterlere uygun olarak belediye başkanı tarafından yapılmakta, birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadrolarına yapılan atamalar ilk toplantıda belediye meclisinin bilgisine sunulmaktadır. 5393 sayılı Kanun'a istinaden belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, beldenin nüfus sayısına göre en çok bir belediye meclis üyesini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilmektedir.

Bozcaada Belediyesinin teşkilat yapısında 4 birim belirlenmiştir. Bunlar; Yazı İşleri Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Müdürlüğü, Mali Hizmetler Müdürlüğü ve Gelirler Müdürlüğüdür. Meclis üyeleri arasından atanan bir başkan yardımcısı görev yapmaktadır. Belediyenin 4 hizmet birimi, alan ve amaçlarına göre başkan ve başkan yardımcısına bağlıdır.

Belediye hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan belediye personeline ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu Tablosu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	54	14
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	27	5
Geçici İşçi	17	5
Toplam	98	24
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	35

Belediyenin doğrudan hissedarı olduğu bir şirketi bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Bütçe işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmektedir.

Bütçe; belediyenin stratejik planına ve performans programına uygun olarak, analitik bütçe sistemine göre belediye başkanı tarafından hazırlanan, mali yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösteren, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin veren ve belediye meclisince kabul edilen bir karardır. Bu kapsamda Bozcaada Belediyesi, faaliyetlerini ilgili mali yılı bütçesi ile verilen ödenekler çerçevesinde yürütmektedir.

Bozcaada Belediyesinin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıllan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe ile Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen (+) / Düşülen (-) Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	25.865.000,00	200.000,00	1.564.440,70	27.629.440,70	27.146.542,12	482.898,58	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	2.712.000,00	800.000,00	303.293,62	3.815.293,62	3.755.525,61	59.768,01	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	53.766.000,00	14.200.000,00	10.733.084,03	78.699.084,03	67.928.253,28	6.170.830,75	4.600.000,00
04	Faiz Giderleri	0,00	3.600.000,00	1.500.000,00	3.352.310,26	8.452.310,26	8.452.310,26	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	434.000,00	0,00	743.656,77	1.177.656,77	1.170.656,77	7.000,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	11.923.000,00	8.300.000,00	-2.996.785,38	17.226.214,62	11.181.916,71	6.044.297,91	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	9.700.000,00	4.000.000,00	-13.700.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam		0,00	108.000.000,00	29.000.000,00	0,00	137.000.000,00	119.635.204,75	12.764.795,25	4.600.000,00

Bozcaada Belediyesinin 2024 mali yılı bütçesi ile 108.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup 29.000.000,00 TL ek ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 137.000.000,00 TL olmuştur. Yıl içinde 119.635.204,75 TL bütçe gideri yapılmış ve 12.764.795,25 TL ödenek iptal edilmiş olup 2025 yılına devreden ödenek ise 4.600.000,00 TL'dir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	29.356.000,00	33.611.811,23	1.376,20	33.610.435,03	114,49
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	37.000.000,00	42.616.878,37	0,00	42.616.878,37	115,18
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	3.460.000,00	2.877.677,91	0,00	2.877.677,91	83,17
05- Diğer Gelirler	32.190.000,00	32.751.838,87	0,00	32.751.838,87	101,75
06- Sermaye Gelirleri	35.200.000,00	9.006.000,00	0,00	9.006.000,00	25,59
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	-
09- Red ve İadeler	-206.000,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	137.000.000,00	120.864.206,38	1.376,20	120.862.830,18	88,22

Buna göre, 2024 yılında net bütçe geliri %88,22 olarak gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri %115,18, vergi gelirleri %114,49 ve diğer gelirler %101,75 ile beklentinin üzerinde gerçekleşirken; sermaye gelirleri %25,59 ve alınan bağış ve yardımlar ise %83,17 ile beklentinin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Ödeneği (TL)*	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	26.065.000,00	27.146.542,12	104,15
02-Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	3.512.000,00	3.755.525,61	106,93
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	67.966.000,00	67.928.253,28	99,94
04- Faiz Gideri	5.100.000,00	8.452.310,26	165,73
05- Cari Transferler	434.000,00	1.170.656,77	269,74
06- Sermaye Giderleri	20.223.000,00	11.181.916,71	55,29
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	-
08- Borç Verme	0,00	0,00	-
09- Yedek Ödenekler	13.700.000,00	0,00	-
Toplam	137.000.000,00	119.635.204,75	87,32

*Bütçe ödeneği; başlangıç bütçesi ve ek bütçe toplamından teşekkül etmektedir.

Buna göre, 2024 yılında bütçe giderleri tahmin edilenin %87,32'si seviyesinde gerçekleşmiştir. Cari transferler giderinde bütçede öngörülen tutar %169,74 oranında, faiz giderinde bütçede öngörülen tutar %65,73 oranında aşılmıştır. Sermaye giderleri %55,29 ve mal ve hizmet alım giderleri %99,94 ile beklentinin altında gerçekleşirken; diğer gider kalemleri beklentinin üstünde gerçekleşmiştir.

Belediyenin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	6.214.480,56	9.338.088,36	33.611.811,23	50,26	259,94
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	9.565.856,06	10.333.971,94	42.616.878,37	8,03	312,40
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	113.928,47	809.340,92	2.877.677,91	610,39	255,56
Diğer Gelirler	8.543.398,26	14.450.540,50	32.751.838,87	69,14	126,65
Sermaye Gelirleri	0,0	11.450.000,00	9.006.000,00	-	-21,34
Toplam	24.437.663,35	46.381.941,72	120.864.206,38	89,80	160,58
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	465,40	0,00	1.376,20	-	-
Net Toplam	24.437.197,95	46.381.941,72	120.862.830,18	89,80	160,58

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 208.446.168,57 TL'lik %160,58 oranında artış göstermiştir. Bu çerçevede cari yılda 2023 yılına göre, sermaye gelirlerinde 2.444.000,00 TL'lik %21,34 oranında azalış olmasına rağmen; teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 32.282.906,43 TL'lik %312,40 oranında, vergi gelirlerinde 24.273.722,87 TL'lik %259,94 oranında ve diğer gelirlerde 18.301.298,37 TL'lik %126,65 oranında artışlar, toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur. Artışın büyük oranda, vergi gelirleri ile teşebbüs ve mülkiyet gelirleri kalemlerinde tahmin edilenin üzerinde tahsilat yapılması sebebiyle olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri Tablosu

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	6.930.722,48	12.387.757,33	27.146.542,12	78,74	119,14
SGK Devlet Prim Giderleri	1.056.810,47	1.856.910,93	3.755.525,61	75,71	102,25
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16.766.178,36	37.491.239,84	67.928.253,28	123,61	81,18
Faiz Giderleri	1.161.373,54	2.948.197,60	8.452.310,26	153,85	186,69
Cari Transferler	157.193,93	189.426,60	1.170.656,77	20,51	518,00
Sermaye Giderleri	3.187.633,67	5.401.532,06	11.181.916,71	69,45	107,01
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	-	-
Toplam	29.259.912,45	60.275.064,36	119.635.204,75	106,00	98,48

Belediyenin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 59.360.140,39 TL ile %98,48 oranında artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında cari transferlerin 981.230,17 TL ile %518,00 oranında, faiz giderlerinin 5.504.112,66 TL ile %186,69 oranında ve personel giderlerinin 14.758.784,79 TL ile %119,14 oranında arttığı görülmektedir. Bu gider kalemlerindeki artış, 2024 yılındaki genel fiyat artışlarına paralel olarak gerçekleşmiştir. Bütçe gider kalemleri içerisinde azalış gösteren herhangi bir gider kalemi bulunmamaktadır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın Belediyenin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 139.976.504,11 TL, Faaliyet Geliri 131.850.623,31 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise enflasyon düzeltmesi ile birlikte 12.369.778,53 TL olarak gerçekleşmiştir.

Bozcaada Belediyesinin doğrudan hissedar olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: Belediyenin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler Tablosu

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye (TL)	Belediyenin Sahip Olduğu Sermaye (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Bozcaada Kent Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ	309.580,00	309.580,00	100

Belediyenin dolaylı olarak sermaye ortağı olduğu şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

Bozcaada Belediyesinin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırlarının belirlenmesi konusunda; yetki devirleri ve sınırlarının yazılı hale getirilmemesi nedeninden dolayı eksiklikler bulunmaktadır.

İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, herhangi bir eğitim veyahut bilgilendirme yapılmamış olması nedeniyle yeterli değildir.

Personelin işe alınması, yer değiştirilmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmemiştir.

Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan hazırlanmamıştır.

İdare performans programı, çalışan sayısı kıfayetsizliği ve bilgi noksanlığı nedenlerinden dolayı mevzuata uygun şekilde hazırlanmamış ve zamanında da yayımlanmamıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir.

Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır.

İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır.

İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunlar farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmamıştır.

Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcut değildir.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu muhteva bakımından mevzuata kısmen uygun hazırlanmış olup mevzubahis raporun; Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in EK-1 “Birim ve İdare Faaliyet Raporlarının Şekli” kısmında yer alan başlıklardan bazılarının raporda yer almaması ile yine mezkûr Yönetmelik’in “Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamı” başlıklı 26’ncı maddesinde faaliyet raporunda olması gerektiği belirtilen; bütçe hedef ve gerçekleştirmelerinde meydana gelen sapmaların sebeplerinin ve bazı temel mali tabloların (bilanço ve nakit akış tablosu) raporda olmaması yönleriyle eksiklikleri bulunmaktadır.

İdarenin, Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve muhteva olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, çalışan sayısı kıfayetsizliği ve bilgi noksanlığı nedenlerinden mütevellit değerlendirilmemektedir.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır.

İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Çanakkale Bozcaada Belediyesinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Gayrimenkullere İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması

Belediyenin mülkiyetinde, idaresinde veya tasarrufunda bulunan gayrimenkullerin; cins tashihlerinin yapılmaması, kayıt formlarının tanzim edilmemesi ve icmal cetvellerinin hazırlanmaması sebebiyle, mali tablolarda yer alan 250 Arsa ve Araziler Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin, maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemlerin izah edildiği 187'nci maddesinde maddi duran varlıklar hakkında; Taşınır Mal Yönetmeliği ve Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in ilgili hükümleri ile maddede belirtilen diğer hükümlere göre işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in 10'uncu maddesi hükmü uyarınca; kamu idarelerinin mülkiyetlerinde, idarelerinde veya kullanımlarında bulunan gayrimenkullerin mevcut kullanım şekilleri ile tapu kayıtlarının birbirine uygun olmaması halinde, fiili kullanım vaziyetleri esas alınarak tapu kayıtlarında cins tashihlerinin yapılması gerekmektedir.

Anılan maddenin devamında, tahsis edilen ve üzerinde irtifak hakkı tesis edilen gayrimenkullere ait cins tashihlerinin, bu gayrimenkulleri kullanan idarenin vaziyeti tespit eden yazısı üzerine, gayrimenkul maliki idareye ait olduğu belirtilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in "Kayıt şekli" başlıklı 7'nci maddesi gereğince; kamu idareleri, kendilerine ait olan gayrimenkulleri ilgisine göre, Yönetmelik'e ekli formlarda yer alan bilgileri ihtiva edecek şekilde kaydedeceklerdir.

Kamu idarelerinin gayrimenkul kayıt ve kontrol işlemleriyle vazifeli birimlerince hazırlanan bu formlar, gayrimenkul icmal cetvelleri hazırlanmak üzere, mali hizmetler birimine gönderilir. Mali hizmetler birimince bu formlar birleştirilerek, Yönetmelik'in ekinde bulunan misale uygun şekilde, gayrimenkul icmal cetvelleri teşkil edilir. İcmal cetvelleri ve muhasebe kayıtları karşılaştırılarak, gerekli düzeltmeler yapılır.

Yapılan incelemede; cins tashihi işlemlerinin tamamlanmaması sebebiyle bazı gayrimenkullerin kullanım şekli ile tapuda yer alan bilgilerinin farklı olduğu, gayrimenkullere dair kayıt formlarının tutulmadığı, bu formlara istinaden hazırlanması icap eden gayrimenkul icmal cetvellerinin hazırlanmadığı ve icmal cetvellerine binaen yapılması lazım gelen muhasebe kaydı düzeltmelerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda gayrimenkullerin takip edildiği hesapların yıl sonu bakiyeleri yer almaktadır.

Tablo 8: Gayrimenkul Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu

Muhasebe Kayıtlarında İlgili Hesapların Tutarları ve Yekûnu (TL)	
250 Arazi ve Arsalar Hesabı	52.018.392,75
251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı	19.686.131,54
252 Binalar Hesabı	12.371.054,97
Yekûn	84.075.579,26

Mevzubahis işlemlerin yapılmaması sebebiyle; bilançoda maddi duran varlıklar içerisinde yer alan 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ile 252 Binalar Hesabı kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Mevzuatta yer alan işlemler yapılarak gayrimenkullere dair icmal cetvellerinin gerçek vaziyeti yansıtacak şekilde hazırlanması ve bu cetvellere istinaden de gayrimenkullere ait muhasebe kayıtlarının düzeltilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Tahsisli Gayrimenkullere Dair Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması

İdarenin tahsis ettiği ve tahsisli kullandığı gayrimenkullerin muhasebe kayıtlarında yer almadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 250 Arazi ve Arsalar Hesabının işleyişinin izah edildiği 189'uncu maddesinde, tahsise mevzu edilen arazi ve arsaların; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe

birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin izah edildiği 191'inci maddesinde, tahsis mevzu edilen yeraltı ve yerüstü düzenlerinin; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

Yine aynı Yönetmelik'in 252 Binalar Hesabının işleyişinin izah edildiği 193'üncü maddesinde, tahsis mevzu edilen binaların; tahsis edilen kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince kayıtlı değeri üzerinden bu hesaba borç, 500 Net Değer Hesabına alacak ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına borç, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak; tahsis eden kamu idaresine hizmet veren muhasebe birimince ise kayıtlı değer üzerinden bu hesaba alacak, 500 Net Değer Hesabına borç ve varlığa ilişkin ayrılmış amortisman tutarının da 500 Net Değer Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği tanzim edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik mucibince yapılacak kayıtlar için kullanılacak olan hesaplar 2024 Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yer almakta olup İdare tarafından tahsis edilen gayrimenkuller için alakasına göre; 250.02, 251.02 ve 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Taşınmazlar Hesapları, 500.11 Tahsis Edilen Taşınmazlar Hesabı ve 500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesabının kullanılacağı; İdarenin tahsisli olarak kullandığı gayrimenkuller için ise; 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, hem tahsis edilen hem de tahsisli olarak kullanılan gayrimenkullerin muhasebe kayıtlarında takip edilmesinin icap ettiği ve yapılacak olan muhasebe kayıtlarının tahsis etme ve tahsis alma vaziyetine göre farklı olacağı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; Belediyenin başka idarelere tahsis ettiği 5 gayrimenkul ile başka idareler tarafından Belediyeye tahsis edilen 3 gayrimenkul bulunduğu ve bunlar için muhasebe kaydı yapılmadığı tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 250 Arazi ve Arsalar Hesabı, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı, 252 Binalar Hesabı, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabı ve 500 Net Değer/Sermaye Hesabı hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

İdarenin tahsis ettiği veyahut tahsisli olarak kullandığı gayrimenkullerle alakalı muhasebe kayıtlarının yapılması ve bu suretle mali tablolara doğru bilgi aktarılması gerekmektedir.

BULGU 3: Belediyeye Ait Gayrimenkuller İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

Belediyenin mülkiyetinde bulunan yollar ve atık su terfi merkezinin; iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin arttırılması maksadıyla yapılan tamirat-tadilat-yenileme harcamalarının, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı yerine 630 Giderler Hesabına kayıt edilerek doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin izah edildiği 191'inci maddesinde; 251 no.lu hesapta kayıtlı yeraltı ve yerüstü nizamlarının iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veya veriminin arttırılmasına dair olarak bütçeye gider kaydıyla yapılan harcama tutarlarının yine 251 no.lu hesaba kaydedilmesi icap ettiği ifade edilmiş olup mezkûr Yönetmelik'in 630 Giderler Hesabına dair 372 ve 373'üncü maddelerinde ise; 251 no.lu hesapta takip edilen varlıkların iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin arttırılmasına dair harcamaların 630 no.lu hesapta muhasebeleştirileceği şeklinde bir hüküm bulunmamaktadır.

Diğer yandan, Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nde; duran varlıklardan hangilerinin amortisman ve tükenme payına tabi tutulacağı belirtilmiş olup bu Tebliğ'in 4'üncü maddesinde, duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı; maliyet bedelinin ise bir varlığın satın alınması, imal edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin yekûnu olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların kayıtlı değerine ilave

edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise; gayrimenkul hesaplarında kayıtlı duran varlıklar için yapılan harcamalardan, 34.000,00 TL'lik limiti aşanların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği hüküm altına alınmıştır. (mevzubahis limit 07.11.2023 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 114.000,00 TL olarak güncellenmiştir)

Yapılan inceleme neticesinde, Belediyenin sahibi olduğu yolların ve atık su terfi merkezinin; iyileştirilmesi, ömrünün uzatılması veyahut veriminin arttırılması maksadıyla yapılan ve her biri 114.000,00 TL'lik sınırı aşan yekûn 783.259,25 TL'lik değer artırıcı harcamanın, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiş olup bu sebeple, mali tablolarda 251 no.lu hesap 783.259,25 TL noksan, 630 no.lu hesap ise aynı tutarda fazla olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yeraltı ve yerüstü nizamı olarak takip edilen varlıkların veriminin arttırılması, kullanım süresinin uzatılması veyahut iyileştirilmesi saikiyle yapılan ve 114.000,00 TL'lik değer artırıcı gider haddini aşan harcamaların, 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına Mükerrer Kayıt Yapılması ve Mükerrer Kaydedilen Bu Tutarın Yıl Nihayetinde Alakalı Varlık Hesabına Aktarılması

İller Bankası AŞ kredisiyle inşa ettirilmiş ve geçici kabulü yapılmış olan su isale hattı işine dair; İdarenin vergi geliri paylarından İller Bankası AŞ tarafından cari yılda gerçekleştirilen kredi borcu kesintilerinin, 300 Banka Kredileri Hesabı yerine mükerrer şekilde 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına kaydedildiği ve bu tutarın yıl nihayetinde 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına aktarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 300 Banka Kredileri Hesabının işleyişinin izah edildiği 233'üncü maddesinde; İller Bankasından alınan borçlara karşılık İller Bankasınca kurum paylarından mahsubu yapılan tutarlardan anapara tutarının bu hesaba borç kaydedileceği, mezkûr Yönetmelik'in 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının mahiyetinin

izah edildiği 204'üncü maddesinde; bu hesabın, yapımı süren maddi duran varlıklar için yapılan her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerin, geçici kabul yapılan tarihte ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak üzere izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'in 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabının işleyişinin izah edildiği 191'inci maddesinde ise; yapılmakta olan yatırımlar hesabında izlenen yeraltı ve yer üstü düzenlerine dair tutarların yatırımın tamamlanıp geçici kabulün yapılması ile birlikte, bu hesaba borç, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; yeraltı ve yerüstü nizamı inşası için gerçekleştirilmiş olup 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında takip edilen tutarların, geçici kabul işlemi ile birlikte 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına aktarılacağı, geçici kabulü yapılmış işlerle alakalı 258 no.lu hesaba tekrardan kayıt yapılamayacağı ve mevzubahis inşa işi İller Bankası AŞ kredisiyle yapıldıysa; kredi ödemesi için İdare paylarından yapılacak kesintilerin 300 Banka Kredileri Hesabı ile muhasebeleştirileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede, geçici kabulü yapılmış olan su isale hattı yapım işi için İller Bankası AŞ tarafından İdarenin vergi geliri paylarından yapılan kredi borcu kesintilerinin; cari yıl boyunca 300 Banka Kredileri Hesabı yerine 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında mükerrer şekilde muhasebeleştirildiği ve bu mükerrer muhasebeleştirilen tutarın yıl sonunda 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabından 251 Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabına aktarıldığı tespit edilmiştir. Bu muhasebe kayıtları sebebiyle; bilançoda 251 ve 300 no.lu hesap 719.021,07 TL tutarında hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta; İller Bankası AŞ kredisiyle gerçekleştirilen su isale hattı inşaatına dair geçmiş yıllardaki hakediş ödemelerinde, 258 no.lu hesaba kayıt yapılmamış olması sebebiyle cari yıldaki İller Bankası AŞ tarafından yapılan kredi borcu kesintilerinin 258 no.lu hesap üzerinden muhasebeleştirildiği, bu işlemlerde mükerrerlik olmadığı, 258 no.lu hesaba kaydedilen bu tutarların yıl sonu itibarıyla 251 no.lu hesaba aktarıldığı ve yine yıl sonu itibarıyla İller Bankasına olan kredi borç ana para tutarlarının da 300 ve 400 no.lu hesaplara alacak, 500 Net değer Hesabına borç kaydı yapılarak muhasebeleştirildiği ifade edilmiştir. Her ne kadar gerçekleştirilen muhasebe kayıtlarının mükerrerlik ihtiva etmediği ve doğru şekilde yapıldığı belirtilse de; mevzubahis inşaat dair geçmiş yıllardaki hakediş ödemeleri ile yapılan harcamalar, geçmiş yıllarda zaten 258 no.lu hesapta muhasebeleştirilmiş olduğundan, cari yılda İller Bankası AŞ tarafından İdarenin vergi geliri paylarından, su isale hattı inşaatı kredi borcu

için gerçekleştirilen kesintilerin hatalı muhasebeleştirilmesinin; 258 no.lu hesapta mükerrer kayıtlar yapılmasına sebep olarak bilançoda 251 no.lu ve 300 no.lu hesapların mükerrer kaydedilen tutar kadar hatalı görünmesine yol açtığı sarihtir. 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabına mükerrer kayıt yapılmaması için geçmişteki işlemler daha dikkatli tetkik edilmeli ve kredi borcu ödemeleri/kesintileri bu hesap üzerinden muhasebeleştirilmemelidir.

İller Bankası AŞ tarafından İdarenin vergi gelirlerindeki payından yapılan mahsupların/kesintilerin, varlık hesapları ile ilişkilendirilmeden 300 Banka Kredileri Hesabı vasıtasıyla muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Genel Hizmet Alanlarının İz Bedeli Üzerinden Kayıt Altına Alınmaması

İdarenin mülkiyetinde bulunan ve "Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'in EK 1'deki kayıt planının "Genel Hizmet Alanları" başlığı altında yer alan taşınmazların emlak vergi değerleri üzerinden kayıtlarda yer aldığı görülmüştür.

Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesine göre; kamu idareleri, mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilen ve elden çıkarılan taşınmazlarını, miktar ve değer olarak takip etmek amacıyla kayıt altına alacaklardır.

Taşınmazların hangi değerler üzerinden kayıt altına alınacağı ise yine 5'inci maddede açıklanmış olup, buna göre orta malları ile genel hizmet alanları başlığı altında yer alan taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınacağı hüküm altına alınmıştır. "İz bedeli" ile ilgili tanımlamalar 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ve Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde yer almaktadır. Buna göre; iz bedeli, gerçek değeri tespit edilemeyen veya edilmesi uygun görülmeyen ancak, hesaplarda izlenmesi gereken iktisadi kıymetlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan en düşük tutardır.

Yapılan incelemede, İdare mülkiyetinde yer alan bazı parklar ve yeşil alanlar ile yolların genel hizmet alanları başlığı altında yer almasına karşın iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekirken emlak vergi değerleri üzerinden kayıt altına alındığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, iz bedelinin; hesaplarda izlenmesi gereken iktisadi kıymetlerin muhasebeleştirilmesinde kullanılan en düşük tutar şeklindeki tanımı dikkate alınarak ve

açıklanan nedenlerle bahsi geçen taşınmazların iz bedeli üzerinden kayıtlara alınması gerekmektedir.

BULGU 6: Menkul Varlıklara Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtmaması

Cari yıl için İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmediği ve menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun taşınır işlemlerine ilişkin hükümlerine istinaden çıkarılan Taşınır Mal Yönetmeliği uyarınca menkul kayıtlarını tutmak ve mali yıl sonunda Taşınır Yönetim Hesabını tanzim etmekle yükümlü kılınmışlardır.

10.10.2024 tarih ve 32688 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği’nin;

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde; demirbaşlar, makine ve cihazlar ile taşıtlar menkul olarak tarif edilmiştir.

“Belge ve cetveller” başlıklı 10’uncu maddesinde; taşınır yönetim hesabını teşkil eden cetvellere teferruatlı olarak yer verilmiştir.

“Taşınırların kaydı” başlıklı 12’nci maddesinde; kamu idarelerine ait menkullerin nasıl kayıt altına alınacağı ve nasıl takip edileceği ifade edilmiştir.

“Kayıt zamanı, kayıt değeri ve değer tespit komisyonu” başlıklı 13’üncü maddesinde; menkullerin, edinme şekline bakılmaksızın kamu idaresince kullanılmak üzere teslim alındığında giriş kaydedileceği; sarfiyata verildiğinde, satıldığında, başka harcama birimlerine devredildiğinde, bağışlandığında veya yardım yapıldığında, çeşitli sebeplerle kullanılamaz hale geldiğinde, hurdaya ayrıldığında veya kaybolma, çalınma, canlı menkulün ölümü gibi yok olma hallerinde ise ne şekilde çıkış kaydedileceği teferruatlı şekilde izah edilmiştir.

“Taşınır giriş ve çıkış işlemlerinin muhasebe birimine bildirilmesi” başlıklı 30’uncu maddesinde; maddi duran varlık hesaplarında izlenen menkullere dair işlemlerin muhasebe birimine gönderilmesinin zaruri olduğu, muhasebe yetkililerinin ise kendilerine gönderilen menkul işlemlerine uygun olarak muhasebe kayıtlarını tutması icap ettiği belirtilmiştir.

“Taşınır mal yönetim hesabı” başlıklı 34’üncü maddesinde ise; menkul kayıt ve işlemlerinin usulüne uygun yapıp yapılmadığının harcama yetkilisi tarafından kontrol

edileceği, taşınır mal yönetim hesabının teftişe esas olmak üzere taşınır kayıt yetkilisi tarafından harcama birimleri itibarıyla hazırlanacağı, ayrıca taşınır kontrol yetkilisince taşınırların kayıt ve belgeler ile mali tablolara uygunluğunun kontrol edilerek imzalanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden, İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin tanzim edilmesinin zaruri olduğu ve bu cetvelde yer alan tutarlar ile muhasebe kayıtlarında yer alan tutarların birbiriyle aynı olması lazım geldiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvelinin tanzim edilmediği ve bu sebeple, menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının mesnetten yoksun olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda menkul varlıkların takip edildiği hesapların yıl sonu bakiyeleri yer almaktadır.

Tablo 9: Menkul Varlık Hesaplarına Dair Yıl Sonu Bakiye Tablosu

Muhasebe Kayıtlarında İlgili Hesapların Tutarları ve Yekûnu (TL)	
253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı	1.087.535,94
254 Taşıtlar Hesabı	3.184.492,41
255 Demirbaşlar Hesabı	1.297.985,59
Yekûn	5.570.013,94

Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmemesi sebebiyle; bilançoda 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ile 255 Demirbaşlar Hesabı kayıt ve tutar olarak gerçeği yansıtmamaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Belediye tarafından; İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetveli tanzim edilmesi, bu cetvele istinaden menkul varlıklara dair muhasebe kayıtlarının tashih edilmesi ve mali tablolara gerçek vaziyeti yansıtacak şekilde doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 7: Dayanıklı Menkul Varlıklar İçin Yapılan Değer Artırıcı Harcamaların Doğrudan Giderleştirilmesi

İdarenin mülkiyetinde bulunan dayanıklı menkullere dair o varlığın değerini artıran, kullanım süresini uzatan ve hizmet kalitesini artıran mahiyetteki harcamaların, ilgili menkulün kayıtlı değerine ilave edilmeyip 630 Giderler Hesabı kullanılarak doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin maddi duran varlıklar hesap grubuna ilişkin işlemleri açıklayan 187'nci maddesinde; maddi duran varlıklar için sonradan yapılan ve o varlığın değerini, kullanım süresini, ürün ve hizmet kalitesini, sağlanan faydayı artıran veya imal edilen mal veya hizmetlerin imalat maliyetini azaltan her türlü maliyetin, ilgili maddi duran varlığın kayıtlı değerine ilave edileceği ve amortisman hesaplamasında da dikkate alınacağı, bunların haricinde yapılan her türlü normal bakım ve onarım harcamalarının ise gider olarak kaydedileceği ifade edilmiştir.

Diğer yandan, 04.11.2015 tarih ve 29522 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 sıra numaralı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 4'üncü maddesinde; duran varlıkların amortisman ve tükenme payına tabi değerlerinin maliyet bedeli olacağı, maliyet bedelinin ise, bir varlığın satın alınması, imal edilmesi veya değerinin artırılması için yapılan harcamalar veya verilen kıymetlerin toplamı olacağı, bir varlık için yapılan harcamaların, kayıtlı değerine ilave edilmesi halinde amortisman hesaplamasının varlığın yeni değeri üzerinden yapılacağı belirtilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Amortisman ve tükenme payı süre ve oranları" başlıklı 6'ncı maddesinde ise; hesaplarda kayıtlı dayanıklı menkullerin her biri için 14.000,00 TL'yi aşan harcamaların değer artırıcı harcama olarak kabul edileceği ve ilgili varlığın kayıtlı değerine ilave edilmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. (mevzubahis limit 07.11.2023 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından 52.000,00 TL olarak güncellenmiştir)

Yapılan incelemede, Belediyenin sahibi olduğu iş makineleri ve vasıtaların; değerini artıran, faydalanma süresinin uzatan yahut hizmet kalitesini yükselten ve her biri 52.000,00 TL'lik sınırı aşan yekûn 1.725.494,40 TL'lik değer artırıcı harcamanın 253 no.lu yahut 254 no.lu hesapta izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple; mali tablolarda 253 no.lu hesap 359.334,00 TL ve 254 no.lu hesap

1.366.160,40 TL tutarlarında noksan, 630 no.lu hesap ise 1.725.494,40 TL tutarında fazla olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Dayanıklı menkul varlıkların değerinin artırılması, kullanım süresinin uzatılması veyahut hizmet kalitesinin yükseltilmesi saikiyle yapılan ve değer artırıcı gider haddi olan 52.000,00 TL'yi aşan harcamaların, alakalı maddi duran varlık hesaplarında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 8: Kullanılma İmkânı Kalmayan Maddi Duran Varlıkların Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi

Kullanılma imkanını yitirmiş olan maddi duran varlıkların, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı yerine 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabının işleyişinin izah edildiği 195'inci maddesinde; yıkılma, eskime ve iktisadi ömrünü tamamlama gibi sebeplerle tesis, makine ve cihaz olma vasfı ortadan kalkan tesis, makine ve cihazların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; bu varlıklar için ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 255 Demirbaşlar Hesabının işleyişinin izah edildiği 199'uncu maddesinde; eskime veya iktisadi ömrünü tamamlama gibi sebeplerle demirbaş olma vasfı ortadan kalkan demirbaşların, kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına borç; ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'in 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabının işleyişine dair 225'inci maddesinde ise; kullanılma imkanlarını yitiren maddi duran varlıkların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba borç, ilgili maddi duran varlık hesabına alacak;

ayrılmış olan amortisman tutarının 299 Birikmiş Amortismanlar Hesabına alacak, 257 Birikmiş Amortismanlar Hesabına borç kaydedileceği tanzim edilmiştir.

Yapılan incelemede; eskime veyahut ömrünü tamamlama gibi sebeplerle makine-cihaz/demirbaş olma vasfı ortadan kalkan muhtelif maddi duran varlıkların İdarede mevcut olduğu, mevzubahis varlıkların sayısı ve değeri ile alakalı 2024 yıl sonu itibarıyla herhangi bir çalışma ifa edilmediği ve kullanılma imkanını yitiren bu varlıkların; 253 Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı ile 255 Demirbaşlar Hesabından, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabına aktarılmadığı tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 253, 255, 257, 294 ve 299 no.lu hesaplar hatalı olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Herhangi bir sebeple faydalanma imkânı ortadan kalkmış olan maddi duran varlıkların, 294 Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar Hesabında takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Cari Yılda Yapılan Mal/Malzeme Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi

Cari yılda gerçekleştirilen ilk madde-malzeme mahiyetindeki tedariklerin bazılarının, 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmediği ve alındığı anda 630 Giderler Hesabı vasıtası ile giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının mahiyetinin izah edildiği 115'inci maddesinde; idarelerce satılmak, imalatı veya diğer faaliyetlerde kullanılmak yahut sarf edilmek üzere edinilen ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, artık ve hurda gibi bir yıl veya faaliyet dönemi içinde sarf edilecek veyahut paraya çevrilecek varlıkların izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabının işleyişinin izah edildiği 116'ncı maddesinde; satın alınan ilk madde ve malzemelerin maliyet bedelleri üzerinden bu hesaba borç kaydedileceği, sarf edilmek maksadıyla kamu idaresinin ilgili birimlerine verilen yahut kullanılan ilk madde ve malzemelerin ise bu hesaba alacak, 630 Giderler hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; kırtasiye malzemesi, temizlik malzemesi ve tamirat malzemesi tedariklerinin; 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmeksizin doğrudan 630 Giderler Hesabı kullanılmak suretiyle muhasebeleştirildiği tespit edilmiş olup mevzu bahis malzemeler yıl içerisinde sarf edildiğinden her ne kadar mali tablolarda hataya sebebiyet verilme de, bu malzemelerin alındığında 150 no.lu hesaba kaydedilmemesi mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

İlk madde ve malzeme mahiyetindeki alımların, tedarikle beraber 150 İlk Madde ve Malzeme Hesabına kaydedilmesi, sadece kullanıma verildiği/sarf edildiği hallerde 630 Giderler Hesabı kullanılarak kayıtlardan çıkarılması gerekmektedir.

BULGU 10: İktisadi Değer Taşıyan Yazılım ve Lisans Tedariklerinin Bazılarının Doğrudan Giderleştirilmesi

Cari yılda tedarik edilmiş olan muhtelif bilgisayar yazılımı ve lisanslarının, 260 Haklar Hesabı yerine 630 Giderler Hesabına kaydedildiği ve bu suretle doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 260 Haklar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 210'uncu maddesinde; bedeli mukabilinde edinilen hukuki tasarruflar ile belirli alanlarda tanınan kullanma ve yararlanma gibi hak ve yetkiler sebebiyle yapılan ve iktisadi değer taşıyan harcamaların izlenmesi için 260 no.lu hesabın kullanılacağı, mezkûr Yönetmelik'in 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 214'üncü maddesinde ise; maddi olmayan duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde yok edilmesini izlemek için 268 no.lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Amortisman ve Tükenme Paylarına ilişkin 47 Sıra No.lu Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği'nin 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında ise; maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunda izlenen varlıklar için amortisman oranının %100 olduğu ve bu varlıkların alındığı yılın nihayetinde tamamen amorti edileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere; satın alınan yazılımlar ve lisanslar, 260 Haklar Hesabına kaydedilmeli ve dönem sonunda bu maddi olmayan duran varlıkların tamamı için amortisman ayrılmalıdır.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; Belediye tarafından tedarik edilen bazı yazılım ve lisansların, 260 Haklar Hesabında izlenmeyerek 630 Giderler Hesabı vasıtası ile doğrudan giderleştirildiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 260 no.lu hesap ve 268 no.lu hesap 281.214,90 TL tutarında noksan yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Bedeli mukabilinde tedarik edilen yazılım ve lisansların 260 Haklar Hesabında takip edilmesi ve bunlar için yıl sonunda 268 Birikmiş Amortismanlar Hesabı kullanılarak %100 oranında amortisman ayrılması gerekmektedir.

BULGU 11: Avrupa Birliği Projeleri Kapsamında Hibe Olarak Sağlanan Meblağın Hatalı Hesapta Takip Edilmesi

İdarenin, Avrupa Birliği projeleri Natmed ve Vpp4-Islands kapsamında hibe olarak temin ettiği meblağın, 104 Proje Özel Hesabı yerine 105 Döviz Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 104 Proje Özel Hesabının mahiyetinin izah edildiği 61'inci maddesinde; dış finansman kaynağından dış proje kredisi olarak, idare adına T.C. Merkez Bankası veya uygun görülen diğer bankalar nezdinde açılan özel hesaplara aktarılan tutarların, bu tutarlardan yapılan giderlerin, verilen avansların, açtırılan akreditifler ile avans ve akreditiflerden nakden geri alınanların ve hesap bakiyesinin değerlemesi neticesi ortaya çıkan kur farklarının izlenmesi için bu hesabın kullanılacağı belirtilmiştir.

Her ne kadar mezkûr Yönetmelik'in 104 Proje Özel Hesabına dair 61'inci maddesinde yalnızca dış proje kredisinden bahsedilmiş olsa da; 2024 Yılı Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında, 104 Proje Özel Hesabının alt kodu olan 104.02 no.lu hesap; AB ve Uluslararası Kuruluşlardan Proje Karşılığı Alınan Hibeler, bu hesabın alt kodu olan 104.02.01 no.lu hesap ise; AB Hibeleri şeklinde tanımlanmıştır.

Yukarıdaki hükümler birlikte ele alındığında; Avrupa Birliği projeleri kapsamında sağlanan hibe mahiyetindeki kaynakların, anılan Yönetmelik'te sarih bir şekilde belirtilmemesine rağmen, 2024 Yılı Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planında yapılan hesap tanımlamalarına binaen 104 Proje Özel Hesabında takip edileceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; dahil olunan Avrupa Birliği projeleri kapsamında euro olarak temin edilmiş ve İdarenin banka hesabına aktarılmış hibe meblağının, 104 Proje Özel Hesabı yerine 105 Döviz Hesabında izlendiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 104 no.lu hesap 4.153.788,95 TL noksan, 105 no.lu hesap ise aynı tutarda fazla yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, 28.04.2025 tarihli ve 1023 no.lu yevmiye maddesi ile düzeltme kaydı yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak bu düzeltme işlemi, 2025 yılı mali tablolarına yansıtacak olup 2024 yılı mali tablolarını etkilememektedir.

Proje karşılığı dış kaynaklı olarak temin edilen yabancı para nevinden hibelerin, 104 Proje Özel Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 12: Faaliyet Alacaklarına Dair Muhasebe Kayıtlarının Gerçeği Yansıtması

İdarenin kısa vadeli faaliyet alacaklarına dair muhasebe kayıtları ile alacak icmal raporlarının uyumsuz olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin faaliyet alacakları hesap grubu ile alakalı 85'inci maddesinde; bu hesap grubunun, gelir olarak tahakkuk ettirilen ve bir yıl içinde tahsili öngörülen faaliyet alacakları ile verilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yine aynı madde de, faaliyet alacaklarının alakasına göre; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı, 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı, 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı, 126 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı ve 127 Diğer Faaliyet Alacakları Hesabında izleneceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin gelir biriminden temin edilen alacak icmal raporlarında yekûn kısa vadeli faaliyet alacağı tutarının 19.330.425,11 TL olarak görüldüğü, bilançoda ise kısa vadeli faaliyet alacağının; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı ve 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı ile yekûn 20.782.565,67 TL olarak takip edildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda kısa vadeli faaliyet alacakları gerçekte mevcut olan tutardan 1.452.140,56 TL fazla meblağda gözükmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Faaliyet alacaklarına dair muhasebe kayıtlarının, gerçek vaziyeti gösteren alacak icmal raporlarına istinaden yapılması ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 13: Yapılandırılarak Tecil Edilmiş Alacakların Hatalı Hesapta Takip Edilmesi

Taksitlendirilerek tecil edilmiş kısa vadeli faaliyet alacaklarının, 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı yerine 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında takip edildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının işleyişinin izah edildiği 91'inci maddesinde; takipli alacaklardan tecil ve tehir edilen tutarların; bu hesaba alacak, vadesine göre 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı veyahut 222 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabının işleyişinin izah edildiği 94'üncü maddesinde ise; gelirlerden alacaklar hesabı veya gelirlerden takipli alacak hesabında kayıtlı tutarlardan içinde bulunulan mali yıl sonunu geçmeyen bir süre ile tecil ve tehir edilen tutarların bu hesaba borç, alakasına göre 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı veya 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin yapılandırarak tecil ettiği alacaklarının bulunduğu, bunlardan bazılarının tecilinin borçluların zamanında ödeme yapmaması sebebiyle bozularak takipli hale geldiği, herhangi bir çalışma ifa edilmemesinden mütevellit tecili devam eden alacak miktarının yekûnunun tam olarak belirlenemediği ve tecili devam alacakların 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabı yerine 121 Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında takip edildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda 121 no.lu ve 122.no.lu hesap sırasıyla; hatalı takip edilen tecilli alacak miktarı kadar fazla ve noksan olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Yapılandırılarak tecil edilmiş kısa vadeli alacakların, alakalı hesaplardan 122 Gelirlerden Tecilli ve Tehirli Alacaklar Hesabına aktararak takip edilmesi ve bu suretle de mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 14: Bir Yıldan Daha Uzun Süreli Verilmiş Teminatların Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

Bir yıldan daha uzun süreli verilmiş olan teminatların tamamının, 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 168'inci maddesinde; kamu idarelerince, bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak diğer kamu idareleri veya kişilere bir yıldan daha uzun süreli verilen depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlenmesi için 226 no.lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

İdarenin verdiği teminatlara dair belgeler ve mali tabloları incelendiğinde; uzun vadeli olarak verilmiş ve bir yılı aşan sürede geri alınacak olan teminat tutarı 360.312,28 TL iken, 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında takip edilen teminat tutarının 10.532,99 TL olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda 226 no.lu hesap 349.779,29 TL noksan yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

Uzun vadeli olarak verilmiş teminatların tamamının, 226 Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 15: İller Bankası Ortaklık Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

İdarenin vergi geliri paylarından İller Bankası Anonim Şirketi (AŞ) tarafından ortaklık payı olarak kesilen tutarların tamamının, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmediği görülmüştür.

6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkındaki Kanun'un "Ortaklık yapısı ve sermaye" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında; İller Bankası ortaklarının il özel idareleri ve belediyeler olduğu, aynı maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde ise; 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun'a göre her ay Maliye Bakanlığı ve İller Bankası tarafından dağıtılacak vergi gelirleri paylarının yekûnu üzerinden aylık olarak %2 oranında kesilecek miktarın, bankanın ödenmiş sermayesine ekleneceği belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının mahiyetinin izah edildiği 178'inci maddesinde; bu hesabın, kanuni yetkilere istinaden mali kuruluşların sermayesine iştirak edilen tutarlar ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan tutarlar ile bu kuruluşlara ikrazen verilen ve mahsup edilen tutarların izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

İller Bankası AŞ verileri ve İdarenin muhasebe kayıtları incelendiğinde; İller Bankası AŞ tarafından İdarenin merkezi vergi geliri paylarından %2 oranında kesilen yekûn ortaklık payı 1.390.925,11 TL iken, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında İller Bankası AŞ ortaklık payının 183.189,74 TL olarak takip edildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda 240 no.lu hesap 1.207.735,37 TL noksan olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, 30.04.2025 tarihli ve 1079 no.lu yevmiye maddesi ile düzeltme kaydı yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak bu düzeltme işlemi, 2025 yılı mali tablolarına yansiyacak olup 2024 yılı mali tablolarını etkilememektedir.

İdare merkezi vergi geliri paylarından İller Bankası AŞ ortaklık payı olarak kesilen meblağın tamamının, 240 Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 16: İdarenin Tamamına Malik Olduğu Şirketteki Sermaye Payının Muhasebe Kayıtlarında Noksan Olarak Yer Alması

İdarenin sahibi olduğu Bozcaada Kent Hizmet Sanayi Ticaret AŞ'deki sermaye payının tamamının, 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmediği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının mahiyetinin izah edildiği 181'inci maddesinde; bu hesabın, mal ve hizmet imal eden kuruluşlara nakden veya ayni olarak verilen sermaye tutarları ve bu sermaye tutarlarının işletilmesinden doğan kar ve zararlar, bütçeye iade olunan sermayelerin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik'in 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabına dair işlemlerin izah edildiği 182'nci maddesinde ise; sermayesine iştirak edilen mal ve hizmet imal eden kuruluşlara, nakdi veya ayni sermaye şeklindeki katılımlardan bu hesapta

kayıtlı tutarların ilgili mal ve hizmet imal eden kuruluşların öz kaynak hesaplarında karşılık olarak yer alan tutarlarla eşit olması icap ettiği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; İdarenin tamamına sahip olduğu Bozcaada Kent Hizmet Sanayi Ticaret AŞ'nin sermayesinin 309.580,00 TL olduğu, ancak bu şirkete ait sermaye payının ise 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında 237.500,00 TL olarak takip edildiği tespit edilmiştir. Bu sebeple, bilançoda 241 no.lu hesap 72.080,00 TL tutarında noksan olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, 25.04.2025 tarihli ve 998 no.lu yevmiye maddesi ile düzeltme kaydı yapıldığı ifade edilmiştir. Ancak bu düzeltme işlemi, 2025 yılı mali tablolarına yansıyacak olup 2024 yılı mali tablolarını etkilememektedir.

İdarenin hissedarı olduğu şirket/şirketlerdeki payının tamamının, 241 Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabında izlenmesi ve bu suretle mali tablolara doğru veri aktarılması gerekmektedir.

BULGU 17: Emanetler Hesabındaki Tutarların Zaman Aşımı Süreleri Bakımından Takip Edilmemesi

333 Emanetler Hesabında kayıtlı olan emanetlerin, zaman aşımı süreleri cihetinden takibinin yapılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin "33 Emanet yabancı kaynaklar" başlıklı 256'ncı maddesinde;

"(1) Bu hesap grubu, depozito, teminat veya emanet olarak yapılan tahsilatların izlenmesi için kullanılır.

(2) Muhasebe birimince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esaslar, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirlenen esas ve usuller uygulanır.

(...)"

Denilmektedir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "33 Emanet yabancı kaynaklar" başlıklı 255'inci maddesinin ikinci fıkrasında;

"Muhasebe birimlerince emanet yabancı kaynak olarak nakden veya mahsuben tahsil olunan tutarların, çeşitlerine göre bu gruptaki hesapların altında bölümlenmesine ilişkin esaslar, kaydedilen tutarlardan tahsil, geri ödeme ve zamanaşımına uğrayanların bütçeye gelir kaydedilmesinde yapılacak işlemler Bakanlıkça belirlenir."

Hükmüne yer verilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan 16.08.2004 tarih ve 2 Sıra No'lu Genelge'de; muhasebe birimlerince tahsil edilerek emanetler hesabına kaydedilen paraların, 10 yıllık, 5 yıllık, 2 yıllık, 1 yıllık ve 6 aylık zaman aşımına tabi olanlar ile zaman aşımına tabi olmayan emanetler olmak üzere altı grupta toplanacağı, Genelge kapsamına girmeyen emanetlerin bütçeye gelir kaydedilmesine dair zaman aşımı sürelerinin ise Hazine ve Maliye Bakanlığınca belirleneceği ifade edilmiştir.

Muhasebat Genel Müdürlüğünün 29.12.2017 tarihinde yayımlanan "Emanetlerin Zaman Aşımı Süreleri" mevzulu yazısında; anılan Genelge'de zaman aşımı süreleri belirlenmiş olanların belirlenen sürelerin sonunda, zaman aşımı süresi belirlenmemiş olanların ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren genel hükümlere göre onuncu (10) yılın sonunda zaman aşımına uğrayacağı, muhasebe kayıtlarında yer alan emanetlerin zaman aşımı sürelerinin sonunda bütçeye gelir kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; zaman aşımı süreleri belirlenmiş olan emanetlerin, belirlenen sürelerin sonunda, zaman aşımı süreleri belirlenmemiş olan emanetlerin ise kayıtlara alındığı tarihten itibaren umumi hükümlere göre onuncu yılın sonunda bütçeye gelir kaydedilmesi lazım gelmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 333 Emanetler Hesabında kayıtlı tutarların, zaman aşımı sürelerine göre tasnif edilmediği ve bunlardan zaman aşımına uğrayanların belirlenmesine imkân sağlayacak veri ve bilginin kayıtlarda mevcut olmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli çalışmaların ve kayıtların yapılacağı ifade edilmiştir.

333 Emanetler Hesabında kayıtlı olan emanetlerin zaman aşımı süreleri bakımından takibini sağlayacak sistemin teşkil edilmesi ve bu suretle de zaman aşımına uğramış olan emanetlerin belirlenerek bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Vadesi Geçmiş Olan Vergi ve Diğer Mükellefiyetlerin Hatalı Hesaplarda Takip Edilmesi

Vadesi geçmiş olan vergi ve sosyal güvenlik mükellefiyetlerinin, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı yerine 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı ile 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında izlendiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabının mahiyetinin izah edildiği 269'uncu maddesinde; mevzuatı icabı kamu idarelerince mesul veya mükellef sıfatıyla vergi dairesine ödenmesi icap eden her türlü vergi, resim, harç ve benzeri borç tutarlarının izlenmesi için 360 no.lu hesabın kullanılacağı, mezkûr Yönetmelik'in 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabının mahiyetinin izah edildiği 271'inci maddesinde; sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre sosyal güvenlik kurumları adına nakden veya mahsuben tahsil edilen tutarların izlenmesi için 361 no.lu hesabın kullanılacağı ifade edilmiştir.

Yine aynı Yönetmelik'in 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabının mahiyetinin izah edildiği 278'inci maddesinde ise; kanuni süresi içerisinde ödenmeyen vergi ve diğer yükümlülükler ile ertelenen veya taksitlendirilen vergi ve diğer yükümlülüklerin erteleme veya taksitlendirme vadesinin bir yılı aşmayan kısımlarının izlenmesi için 368 no.lu hesabın kullanılacağı belirtilmiştir.

İdarenin mali tabloları incelendiğinde; kanuni süresi içinde ödenmemiş olan vadesi geçmiş vergi ve sosyal güvenlik mükellefiyetlerinin, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabı yerine 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı ile 361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabında izlenmeye devam edildiği tespit edilmiş olup bu sebeple, bilançoda 360 no.lu hesap 294.820,43 TL ve 361 no.lu hesap 486.052,69 TL fazla, 368.no.lu hesap ise 780.873,12 TL noksan olarak yer almaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup gerekli düzeltmelerin yapılacağı ifade edilmiştir.

Kanuni süresi içinde ödenmemesi sebebiyle vadesi geçmiş vaziyette bulunan vergi ve diğer yükümlülüklerin, 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabında izlenmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Doğrudan Hizmet Alımı Suretiyle Çalıştırılan İşçiler için Kıdem Tazminatı Karşılığı Ayrılmaması

İdarenin şirketinden personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı kapsamında istihdam edilen işçiler için kıdem tazminatı karşılığı ayrıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 281'inci maddesinde, faaliyet dönemi içinde ödenmesi öngörülen kıdem tazminatları için 372 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının, 330'uncu maddesinde ise faaliyet döneminde tahakkuk eden ancak uzun vadede ödenmesi öngörülen kıdem tazminatı karşılıklarının izlenmesi için 472 Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Kamu İhale Kanunu'na Göre İhale Edilen Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımları Kapsamında İstihdam Edilen İşçilerin Kıdem Tazminatlarının Ödenmesi Hakkında Yönetmelik'in “Ödeme Usulü” başlıklı 8'inci maddesine göre ise; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında alt işveren tarafından çalıştırılan işçilerin bu Yönetmelik hükümlerine göre tespit edilen sürelerle ilişkin kıdem tazminatları, ilgili kamu kurum veya kuruluşunca mülga 1475 sayılı Kanun'un yürürlükte olan 14'üncü maddesi kapsamında ödenecektir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerine göre; kamu idarelerinin, şirketlerinden 4734 sayılı Kanun'un 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında yaptıkları personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımları kapsamında çalıştırdıkları işçilerin kıdem tazminatları yine kamu idareleri tarafından ödenecektir. Dolayısıyla söz konusu işçilerin kıdem tazminatı yükü kamu idarelerinin üzerindedir. Bu sebeple kamu idarelerinin söz konusu yükü Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin yukarıda sözü edilen 281 ve 330'uncu maddelerine uygun şekilde mali tablolarında göstermesi ve bu giderler için bir karşılık ayırması gerekmektedir.

Yapılan incelemede İdarenin şirketinden hizmet alımı suretiyle çalıştırılan işçilerin kıdem tazminatı için herhangi bir karşılık ayrıldığı, söz konusu tazminatlar ödenirken ödenen kıdem tazminatı tutarı kadar 630 Giderler Hesabına borç kaydı yapıldığı tespit

edilmiştir.

Başka bir ifade ile İdare; kıdem tazminatı ödeme aşamasına gelmemiş işçiler için ayırması gerektiği halde herhangi bir kıdem tazminatı karşılığı ayırmamakta, kıdem tazminatı ödenebilir aşamaya gelen işçiler için ise doğrudan gider yapmak suretiyle ödeme yapmaktadır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

İdarede istihdam edilen işçilerin kıdem tazminatları karşılıklarının, işçilere her bir tam hizmet yılı için kaç günlük ücret kıdem tazminatı olarak ödenecek ise bu ücret üzerinden hesaplanması ve bulunan tutarların ilgisine göre 372 ve/veya 472 Kıdem Tazminatı Karşılıkları Hesaplarının alacağına ve 630 Giderler Hesabının borcuna kaydedilerek muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İhale Usulleri ile Temin Edilmesi Gereken Alımların Kısımlara Bölünmek Suretiyle Doğrudan Temin ile Satın Alınması

İdare tarafından cari yılda gerçekleştirilmiş olan ve benzer mahiyete sahip muhtelif alımların, doğrudan temin sınırının altında kalmak için kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 22/d maddesine göre tedarik edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kanun’un “Temel ilkeler” başlıklı 5’inci maddesinde; eşik değerlerin altında kalmak maksadıyla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin kısımlara bölünemeyeceği belirtilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53’üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in “Parasal limitler kapsamında yapılacak alımlar ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak alımlar” başlıklı 14’üncü maddesinde; 4734 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinde öngörülen ihale usulleriyle temin edilmesi gereken ihtiyaçların, parasal limitlerin altında kalacak şekilde adet, kısım yahut gruplara bölünmek suretiyle temin edilemeyeceği ve alım yapacak idarenin tabi

olduğu parasal limitin, idarenin büyükşehir belediyesi mücavir alan hududu içerisinde bulunup bulunmadığına göre belirleneceği ifade edilmiştir.

22/d usulüyle yapılacak olan tedariklere ait parasal limitler 4734 sayılı Kanun'un "Eşik değerler ve parasal limitlerin güncellenmesi" başlıklı 67'nci maddesine istinaden her sene Kamu İhale Kurumu tarafından Resmî Gazete'de yayımlanmakta olup büyükşehir belediye hudutları dâhilinde bulunmayan idareler için 2024 yılı 22/d parasal limiti 207.453,00 Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Yani bahsedilen parasal limite kadar olan tedarikler 22/d ile yapılabilecek, bu limitin üstünde kalan tedarikler ise 4734 sayılı Kanunda yer alan münasip ihale usullerinden biriyle yapılacaktır. Büyükşehir belediye hudutları içinde yer almayan İdare de 207.453,00 TL'lik parasal limite tabidir.

Yapılan inceleme neticesinde; tamir kelepçesi, kartlı sistem kurulumu yapımı, lojman çatı yapımı gibi tedariklerin cari yıl içinde kısımlara bölünerek 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesine göre temin edildiği ve bu tedariklerin her birinin ayrı ayrı yekûnunun, 22/d usulü ile alım yapılabilmesi için belirlenmiş mali üst sınır 207.453,00 TL'yi aştığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, kısımlara bölerek doğrudan temin usulüyle alım yapılmayacağı ifade edilmiştir.

İhtiyaçların rekabet ve eşit muamele temin edilmesi, kamu kaynaklarının verimli kullanılması için; ihale usulüyle yapılması lazım gelen alımların kısımlara bölerek tedarik edilmemesi gerekmektedir.

BULGU 2: Doğrudan Temin Yoluyla Gerçekleştirilen ve Belli Süreyi Gerektiren İşlerde Sözleşme Yapılmaması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine göre doğrudan temin usulü ile tedarik edilen ve bir defada değil belli bir sürede gerçekleştirilen hizmet ve yapım işlerinde, yükleniciler ile sözleşme imzalanmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasında; teslimi, sunumu veya yapımı belli bir süreyi gerektiren alımlarda sözleşme imzalanmasının zaruri olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede; lojman çatı yapımı, kırılan saha betonunun tekrar atılması, su abone bağlantısı yapımı, çevre müşavirlik hizmet alımı ve kartlı sistem kurulumu gibi bir defada değil belli bir sürede gerçekleşen tedariklerin, yüklenici ile sözleşme imzalanmadan 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesine göre gerçekleştirildiği tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis tedariklerin sözleşme imzalanarak yapılacağı ifade edilmiştir.

Belli bir sürede gerçekleşecek hizmet ve yapım işlerine dair 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesi kapsamında yapılacak tedariklerin, sözleşme imzalanarak temin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Bazı Doğrudan Temin Tedariklerinde Onay Belgesi Tanzim Edilmeden Alıma Çıkılmış Olması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22/d maddesine göre yapılan alımların bazılarında; öncelikle fiyat araştırması yapılarak piyasa fiyat araştırma tutanağı tertip edildiği, tedarikin başında hazırlanması icap eden onay belgesinin ise en son tanzim edildiği görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53'üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ'in "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde; onay belgesinin: alım mevzu işin; nevi, mahiyeti, varsa proje numarası, miktarı, gereken hallerde yaklaşık maliyeti, kullanılabilir ödeneği ve tertibi ile avans ve fiyat farkı verilecekse şartlarını gösteren, harcama yetkilisinin imzasını taşıyan ve ilgili mevzuatına göre tanzim edilen belge olduğu ifade edilmiştir.

Mezkûr Tebliğ'in "Alımlara ilişkin uygulama esasları" başlıklı 4'üncü maddesinin ikinci fıkrasında ise; alımlar için evvela onay belgesi tanzim edileceği, buna müteakiben vazifeli kişiler tarafından piyasa fiyat araştırması yapılacağı ve buna dair belgelerin mesnetleri ile beraber onay belgesi ekleneceği belirtilmiştir.

İdarenin 4734 sayılı Kanun'un 22/d maddesi kapsamındaki alımları incelendiğinde; mevzubahis tedariklerin bir kısmında, en son tanzim edilmesi lazım gelen piyasa fiyat araştırma tutanağının en başta tanzim edildiği ve doğrudan temin onay belgesinin ise, tedarik yapılmasına dair onaydan ziyade bir nevi netice tasdiki şeklinde tedarik işleminin nihayetinde tanzim edildiği anlaşılmış olup bu hal mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Doğrudan temin tedariklerinde, önce onay belgesi tanzim edilmesi ve akabinde piyasa fiyat araştırması yapılarak ihtiyacın karşılanması gerekmektedir.

BULGU 4: 4734 Sayılı Kanun’un 22/d Maddesi Kapsamında Yapılan Bazı Tedariklerin Fiyat Teklifi Alınmadan Gerçekleştirilmesi

İdare tarafından 4734 sayılı Kanun’un 22/d maddesi kapsamında yapılmış olan alımların bir kısmında, teklif alınmadığı ve fiyat araştırması yapılmadığı görülmüştür.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 53’üncü maddesine istinaden hazırlanmış olan Doğrudan Temin Yöntemiyle Yapılacak Alımlara İlişkin Tebliğ’in “Alımlara ilişkin uygulama esasları” başlıklı 4’üncü maddesinde; alımların, e-fiyat teklifi veyahut fiziki ortamda fiyat teklifi alınarak ve harcama yetkilisince vazifelendirilen kişi veya kişiler tarafından piyasada fiyat araştırması yapılarak gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Tebliğ’in “e-fiyat teklifinin verilmesi ve alımın sonuçlandırılması” başlıklı 8’inci maddesinin birinci fıkrasında; e-fiyat teklifinin, kullanıcı adı ve şifresiyle EKAP’a (Elektronik Kamu Alımları Platformu) giriş yapıldıktan sonra hazırlanacağı ve nihai teklif verme tarih ve saatine kadar, e-imza veya Kamu İhale Kurumu tarafından belirlenen diğer doğrulama usulleri kullanılarak EKAP üzerinden gönderileceği, aynı Tebliğ’in fiziki ortamda yapılan alımlara dair “Tekliflerin verilmesi, değerlendirilmesi ve alımın sonuçlandırılması” başlıklı 10’uncu maddesinin birinci fıkrasında da; tekliflerin elden, posta veya elektronik posta yoluyla veyahut faks ile verilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; doğrudan temin usulüyle yapılacak olan tedariklerde, e-fiyat teklifi yahut fiziki ortamda teklif alınmasının zaruri olduğu ve teklif alınmadan tedarik yapılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; cari yılda anılan Kanun’un 22/d maddesi kapsamında gerçekleştirilmiş olan vasıta-iş makinesi tamirat-tadilatı, lisans alımı ve çevre müşavirlik hizmet alımı gibi tedariklerin; fiyat teklifi alınmadan ve fatura karşılığı bedel doğrudan ödenerek yapıldığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup bundan sonra, 4734 sayılı Kanun’un 22/d maddesine göre yapılacak tedariklerde fiyat teklifi alınacağı ifade edilmiştir.

İhtiyaçların rekabet ve eşit muamele temin edilmesi, kamu kaynaklarının verimli kullanılması için; fiyat teklifi alınmadan doğrudan temin tedariki yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 5: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Mal ve Hizmet Alımlarında Bütçeye Konulan Ödenğin %10'unun Kamu İhale Kurulunun Uygun Görüşü Alınmadan Aşılması

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 21/f maddesi ve 22/d maddesinde belirtilen parasal limitler dâhilinde yapılan mal ve hizmet alımlarına dair harcamaların ayrı ayrı yıllık yekûnunun, 2024 yılı bütçesine bu maksatla konulan ödeneklerinin %10'unu, Kamu İhale Kurulunun uygun mütalaası olmadan aştığı görülmüştür.

4734 sayılı Kanun'un "İdarelerce uyulması gereken diğer kurallar" başlıklı 62'nci maddesinin (ı) bendinde; *"Bu Kanunun 21 ve 22 nci maddelerindeki parasal limitler dâhilinde yapılacak harcamaların yıllık toplamı, idarelerin bütçelerine bu amaçla konulacak ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadıkça aşamaz."* Hükmü yer almaktadır.

Mezkûr Kanun'un "Pazarlık usulü" başlıklı 21'inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, idarelerin yaklaşık maliyeti 2.076.108,00 TL'ye kadar olan mamul mal, malzeme veya hizmet alımlarını pazarlık usulü ile temin edebileceği; "Doğrudan temin" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde ise, büyükşehir belediyesi hudutları dâhilinde bulunan idarelerin 622.756,00 TL'yi, diğer idarelerin 207.453,00 TL'yi aşmayan ihtiyaçları ile temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımlarının ilan yapılmaksızın ve teminat alınmaksızın doğrudan temini usulü ile karşılanabileceği belirtilmektedir.

Buna göre, Kanun kapsamındaki idareler, hem 21'inci maddenin (f) bendi, hem de temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak konaklama, seyahat ve iâşeye ilişkin alımlar hariç 22'nci maddenin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu maksatla konulan ödeneklerin %10'unu Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü olmadan aşamayacaklardır.

31.12.2020 tarih ve 31351 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan "4734 Sayılı Kamu İhale Kanununun 62 nci maddesinin (ı) Bendi Kapsamında Yapılacak Başvurulara İlişkin Tebliğ"ın "Genel esaslar" başlıklı 4'üncü maddesinin 2'nci fıkrasında; Kanun'un 62'nci maddesinin (ı) bendine göre, Kanun kapsamında yer alan ve bütçe sahibi olan kamu idarelerinin; Kanun'un gerek 21'inci maddesinin (f) bendi, gerekse temsil ağırlama faaliyetleri kapsamında yapılacak

konaklama, seyahat ve işeyle ilişkin alımlar hariç 22'nci maddesinin (d) bendi kapsamında yapacakları harcamalarda, bütçelerine bu maksatla konulan ödeneklerin %10'unu Kurulun uygun görüşü olmadan aşamayacağı, bu oran aşılarak Kuruma yapılan başvuruların reddedileceği, aynı Tebliğ'in 3'üncü fıkrasında ise; Kanun'un 21'inci maddesinin (f) bendi ve 22'nci maddesinin (d) bendine göre ihtiyaçların temininde bütçe sahibi olan kamu idareleri tarafından, yıllık bütçelerine bu maksatla konulan toplam ödenek tutarının dikkate alınacağı, mal alımı, hizmet alımı veya yapım işleri için bütçelerine bu amaçla konan yıllık toplam ödenekleri üzerinden her biri için ayrı ayrı %10 oranının hesaplanacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 4734 sayılı Kanun’un 21’inci maddesinin (f) bendi ile parasal limit dahilindeki 22’nci maddesinin (d) bendine göre yapılan mal ve hizmet alımlarında, aşağıdaki tablodan görüleceği üzere bütçeye bu maksatla konulan ödeneklerinin %10’unun, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşıldığı tespit edilmiş olup bu vaziyet mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Tablo 10: Parasal Limitler Dahilinde Yapılan Harcamalarda Ödenek Sınırı Aşımı Tablosu

Harcama Kalemleri	2024 Yılı Yekûn Ödenek Tutarı (TL) (A)	Yekûn Ödeneğin %10'u (Sınır) (TL) (B=A*%10)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı (TL) (C)	Sınırı Aşan Tutar (TL) (D=C-B)	22/d ve 21/f Kapsamında Yapılan Harcama Tutarı/ Yekûn Ödenek Tutarı (C/A)
Mal Alımı	24.618.064,56	2.461.806,46	5.844.385,84	3.382.579,38	0,24
Hizmet Alımı	12.468.740,10	1.246.874,01	2.268.077,65	1.021.203,64	0,18

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun 21/f ve 22/d maddelerine istinaden parasal limit dahilinde gerçekleştirilen mal ve hizmet alımları için yapılan harcamalarda, bütçeye her biri için ayrı ayrı bu maksatla konulan ödeneklerin %10’u tutarındaki sınırın, Kamu İhale Kurulunun uygun görüşü alınmadan aşılmaması gerekmektedir.

BULGU 6: Garanti Süresi Öngörülen Mal Alım İhalesinde Garanti Süresi Devam Etmesine Rağmen Kesin Teminatın İade Edilmiş Olması

Avrupa Birliği Natmed Projesi kapsamındaki mükellefiyetin ifa edilmesi için gerçekleştirilen “Bulut Platformdan Vana Yönetimi” mal alım ihalesinde, teknik şartnamede

öngörülen garanti süresi devam etmesine rağmen, alınmış olan kesin teminatın tamamının yükleniciye iade edildiği görülmüştür.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Kesin teminat ve ek kesin teminatların geri verilmesi” başlıklı 13’üncü maddesinde; taahhüdün, sözleşme ve ihale dokümanı hükümlerine uygun olarak yerine getirildiği ve yüklenicinin bu işten dolayı idareye herhangi bir borcunun olmadığı tespit edildikten sonra alınmış olan kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların; yapım işleri haricindeki işlerde, Sosyal Sigortalar Kurumundan ilişiksiz belgesinin getirildiği saptandıktan sonra; alınan mal veya yapılan iş için bir garanti süresi öngörülmesi halinde yarısının, garanti süresi dolduktan sonra kalanının, garanti süresi öngörülme hallerde ise tamamının yükleniciye iade edileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükmüne göre, garanti süresi öngörülen mal alım ihalelerinde yüklenicinin; taahhüdünü ifa etmesi ve Sosyal Güvenlik Kurumundan ilişiksiz belgesi getirmesi halinde kesin teminatın yarısının, garanti süresi nihayete erdikten sonra ise kesin teminatın kalan yarısının iade edilmesi lazım geldiği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; işe ait teknik şartnamenin “A. Genel Şartlar” başlıklı kısmının 15’inci maddesinde; “*Cihazlar üretim hatalarına karşı 3 yıl garantili olmalıdır.*” ifadesinin yer aldığı, işe dair kabulün 07.08.2024 tarihinde yapıldığı, cihazların garanti süresinin 07.08.2027 tarihine kadar devam ettiği ve bu vaziyete rağmen alınan kesin teminatın tamamının, kabul akabinde yükleniciye iade edildiği tespit edilmiştir. Garanti taahhüdünün yerine getirilmesinde güvence mahiyetindeki kesin teminatın, garanti süresi bitmeden yükleniciye iade edilmiş olması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, tedarik edilen mala dair öngörülen garanti süresi dolmadan sehven iade edilen kesin teminatın, 21.05.2025 tarihli ve 1716 no.lu yazı ile yükleniciden talep edildiği ifade edilmiştir. Mevzubahis talep işlemi neticelendirilerek yükleniciden garanti süresini karşılayacak kesin teminatın, nakdi veyahut teminat mektubu şeklinde geri alınması sağlanmalı ve mevzuata uygunluk tesis edilmelidir.

İhale dokümanında garanti süresi belirlenmiş olan mal tedariklerinde, kesin teminatın tamamının bu süre nihayete ermeden yükleniciye iade edilmemesi gerekmektedir.

BULGU 7: Yol Kaldırım Yapım İşinde İmalatların Kısa Sürede Bozulması

İdare tarafından ihale edilen yol kaldırım yapım işi ile ilgili olarak yerinde yapılan filli

denetimlerde kesin kabulü bile yapılmadan yapılan yolların bazı bölümlerinde sadece fiziki gözlemle bile görülecek şekilde çökmeler ve bozukluklar olduğu tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun 30’uncu maddesinde;

“Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 27’nci madde hükümleri uygulanır”

Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin 25’inci maddesinde;

“Taahhüt konusu yapım işinin her türlü sorumluluğu, kesin kabul işlemlerinin idarece onaylanacağı tarihe kadar tamamen yükleniciye aittir. Yüklenici, gerek malzemenin şartnameye uygun olmamasından ve gerekse yapım işlerinin kusur ve eksiklerinden dolayı, idarece gerekli görülecek bütün onarım ve düzeltmeler ile sürekli bakım işlerini kendi hesabına derhal yapmak zorundadır.

Yüklenici bu zorunluluğa uymadığı takdirde, idare, kendisinden bir yazı ile yükümlülüklerini yerine getirmesini isteyecektir. Bu talimatın yükleniciye tebliği tarihinden başlamak üzere işin özelliğine göre, talimat yazısında idarece daha uzun bir süre verilmemişse, yüklenici on gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeye fiilen başlamadığı veya başlayıp da belirlenen süre içinde teknik gereklerine göre işi bitirmediği takdirde idare, söz konusu onarım, düzeltme ve bakım işlerini, bütün giderleri yükleniciye ait olmak üzere 4734 sayılı Kanunda gösterilen usullerden biri ile yaptırabilir.

İdare bu işler için yüklenicinin teminatından veya varsa diğer alacaklarından ödeme yapmaya yetkilidir. İdare, yüklenicinin yaptığı işlerde kesin kabul tarihine kadar geçen zaman içinde herhangi bir aksaklık gördüğü takdirde, bu aksaklıkları yukarıda belirtildiği şekilde düzelttirip onarmakla birlikte, işin niteliğine göre aksaklığı tespit edilen yapım işlerinin kesin kabul işlemlerini uygun bir tarihe erteleyebilir. Bu takdirde kabulü ertelenen kısım için, idarenin uygun göreceği bir tutarda teminat alıkonur.

Yapılan işlerde yüklenicinin kusurundan kaynaklanan ve acilen ele alınması gereken aksaklıklar meydana geldiğinde, yüklenicinin o anda işle ilgilenip konuyu ele alması imkanı

yoksa bu takdirde idare, yazılı olarak haber vermek suretiyle yüklenici adına bu aksaklığı giderir. Yüklenicinin tebligat adresinde bulunamaması veya işe ilgi göstermemesi halinde idare, yüklenici hesabına aksaklığı giderip gerekli tedbirleri alır ve yüklenicinin bu uygulamaya itiraz hakkı olmaz.

Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 4735 sayılı Kanunun 27 nci maddesi hükümleri uygulanır”

hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yazılı olan mevzuat hükümlerine göre; kesin kabul tarihine kadar, yapım işinin kendinden kaynaklanan her türlü sorumluluğu yükleniciye ait olduğundan bu süre içerisinde oluşan kusur ve aksaklıklar, bakım onarım ihtiyaçları vb. idarenin isteğiyle derhal yerine getirilmelidir. Bu işler yapılmaz ise idare bu işleri başkasına yaptırabilir, kesin kabul tarihini erteleyebilir. Ayrıca yüklenici, kesin kabul yapılmış olsa bile yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan on beş yıl süreyle yine sorumludur.

Söz konusu işin yerinde denetimi sırasında; 08.03.2024 tarihinde geçici kabulü yapılan yol kaldırım yapım işi kapsamında yapılan yolların en az 13 farklı yerinde çökme ve bozukluklar görülmüş olup bunlar kontrol teşkilatı tarafından da tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; yapılan bu imalatlara ilişkin olarak kesin kabul tarihinin de yaklaşması göz önünde bulundurularak, Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre onarım ve düzeltmelerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 8: Belediye Tarafından Yapılan Harcamalarda Tasarruf Tedbirlerine Riayet Edilmemesi

İdarenin; temsil, tören, ağırlama ve tanıtıma dair muhtelif harcamalarında, Tasarruf Tedbirleri Genelgelerinde yer alan hükümlere uyulmadığı görülmüştür.

17 Mayıs 2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Tasarruf Tedbirleri” hususundaki 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile “Tasarruf Tedbirleri” hususundaki 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi meriyetten kaldırılmış olduğundan; 16.05.2024 tarihi ve evvelinde 2021/14 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri, 17.05.2024-31.12.2024 tarihleri arasında ise 2024/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi hükümleri muteberdir.

Mezkûr Genelgeler tasarruf tedbirleri hususunda benzer hükümler ihtiva etse de; 2024/7 sayılı Genelge’nin “Diğer Hususlar” başlıklı kısmına, tedbirlerin tatbikinin Hazine ve Maliye Bakanlığınca izleneceği, teftiş edileceği, Cumhurbaşkanlığına ve ilgili idarelere raporlanacağı, bu Genelge hükümleri hilafına iş ve işlemlerin tespit edilmesi halinde ise Cumhurbaşkanlığı ve ilgili idarelerce gerekli yaptırımların tatbik edileceği hükmü eklenmiştir.

Diğer yandan, 26.07.2024 tarihli ve 32613 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu’na ilave edilen ek madde 9’da; kamu kurum ve kuruluşlarının harcama ve uygulamalarının tasarruf tedbirlerine uygunluğunun idarelerince ve/veya Hazine ve Maliye Bakanlığınca izlenmesi ve teftiş edilmesi neticesinde, alınan tedbirlere aykırı iş ve işlemleri tespit edilenler hakkında tabi oldukları mevzuat uyarınca disiplin hükümlerinin uygulanacağı ve neticelerinin idarelerince Cumhurbaşkanlığına bildirileceği belirtilmiştir.

Yeni Genelge ile alınan tasarruf tedbirleri esaslı bir değişim göstermese de; tedbirlere uymayanlar hakkında hem Genelge hem de 5018 sayılı Kanun’a eklenen hükümler ile disiplin müeyyidesi tatbik edilmesi öngörülmüştür.

Her iki Genelge’de de; kamu kaynaklarının maksadına uygun azami tasarruf prensiplerine riayet edilerek kullanılmasının her kamu idaresi ve görevlisi için bir vazife ve aynı zamanda bir mecburiyet olduğu belirtilerek kamu idarelerinin harcamalarında tasarruf sağlanması, bürokratik işlemlerin azaltılması ve kamu kaynaklarının tesirli, iktisadi ve verimli kullanımına dair olarak tasarruf tedbirlerinin alındığı ifade edilmiştir.

Mezkûr Genelgelerin “Temsil, Tören, Ağırılama ve Tanıtım Giderleri” başlıklı kısmında; uluslararası toplantılar ile millî bayramlar hariç açılış, konferans, seminer, yıl dönümü ve benzeri kutlama ve organizasyonlara ilişkin faaliyetler sebebiyle gezi, kokteyl, yemek ve benzeri davetler tertip edilmeyeceği, hediye verilmeyeceği hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede, milletlerarası toplantılar ve milli bayramlar haricindeki faaliyetler sebebiyle; festivalde dağıtılmak üzere çanta alımı (tedarik 2023 yılı, ödeme 2024 yılı-33.000,00 TL), hayır pilavı dağıtılması (tedarik 2022 yılı, ödeme 2024 yılı-102.760,00 TL), homeros etkinliği yemek bedeli (tedarik 2023 yılı, ödeme 2024 yılı-10.000,00 TL), belediye başkanı ve belediye meclis üyelerine yemek verilmesi (tedarik 2023 yılı, ödeme 2024 yılı-25.000,00 TL), misafirlere yemek verilmesi (tedarik 01.01.2024-31.03.2024 arası, ödeme 29.07.2024-29.08.2024 tarihlerinde 2 defada-200.500,00 TL) ve misafirlere yemek verilmesi (tedarik 2023 yılı, ödeme 2024 yılı-195.000,00 TL) gibi harcamaların İdare tarafından yapıldığı tespit edilmiş olup mevzubahis harcamalar mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup tasarruf tedbirlerine uyulacağı ifade edilmiştir.

Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım kapsamında yapılacak harcamalarda, Tasarruf Tedbirleri Genelgesi'ne/Genelgelerine uyularak kamu kaynaklarının iktisadi ve verimli bir surette kullanılması gerekmektedir.

BULGU 9: Şirket Personeli Dahil Toplam Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

İdarenin şirket personeli de dâhil olmak üzere yıllık toplam personel giderinin, en son kesinleşmiş bütçe gelirinin yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle bulunan tutarın %40'ını aşmakta olduğu görülmüştür.

28.04.2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın "Personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınır" başlıklı 5'inci maddesinde; idarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'na göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranında artırılması neticesi bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacağı ve bu oranının büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak tatbik edileceği, yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi neticesinde personel giderlerinin mevzubahis oranları aşması vaziyetinde, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni

personel alımı yapılamayacağı ancak belirlenen oranları aşan idarelerin İçişleri Bakanlığından izin almak suretiyle şirketlerine işçi alımı yapabilecekleri ifade edilmiştir.

Ayrıyeten; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 04.05.2023 tarihli ve “Personel Gider Oranı” mevzuu görüşünde; personel gider oranı hesaplamasında, şirket personeline ödenen net ücret yekûnunun esas alınması icap ettiği belirtilmiştir.

25 Kasım 2023 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 554 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden değerlendirme oranı 2023 yılı için %58,46 oranında belirlenmiş olup 2023 yılına ait en son kesinleşmiş bütçe gelirinin bu oranda artırılması suretiyle bulunan tutarın %40’ı 2024 yılı personel gider sınırı olarak esas alınmalıdır.

Yapılan incelemede;

-İdarenin en son kesinleşmiş bütçe geliri (2023 yılı): 46.381.941,72 TL

-Yeniden değerlendirme ile bulunan tutar : 73.496.824,85 TL

-2024 Yılı İçin Personel Gider Haddi : 29.398.729,94 TL

-2024 Yılı Belediye personeli gideri (830.01) : 27.146.542,12 TL

-2024 Yılı Şirket Personeli Net Ücret Ödemesi : 18.217.341,97 TL

-2024 Yılı Yekûn Personel Gideri : 45.363.884,09 TL

olduğu ve 2024 yılında yapılmış personel gideri yekûnu 45.363.884,09 TL’nin; en son kesinleşmiş bütçe gelirinin yeniden değerlendirme oranı ile artırılması suretiyle bulunan tutarın %40’ı olan 29.398.729,94 TL’lik personel gider haddini, 15.965.154,15 TL aştığı tespit edilmiştir. Cari yılda, mezkûr Usul ve Esaslar’da yer alan sınırın üzerinde personel gideri yapılması mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

İdare tarafından; personel gideri mevzuatta yer alan sınırın altına ininceye kadar şirket üzerinden yeni işçi alımı yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 10: Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmet Alımı İçin Şirket İle Sözleşme İmzalanmaması

İdare tarafından temizlik işleri için Bozcaada Belediyesi Kent Hizmetleri Personel Ltd. Şti.'den hizmet alımı yapıldığı ancak sözleşme imzalanmadığı görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin ek 20'nci maddesinde; il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın, doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebileceği, ifade edilmektedir.

Bu maddeye istinaden çıkarılan “İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları İle Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar” 28/04/2018 tarihli ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bahse konu Usul ve Esasların, “Hizmetlerin gördürülmesi” başlıklı 6'ncı maddesinde, bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanmasının zorunlu olduğu hükmü yer almaktadır.

İdare ile Bozcaada Belediyesi Kent Hizmetleri Personel Ltd. Şti. arasında personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımına dair bir sözleşme yapılmadan hizmetlerin yürütüldüğü görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Mevzuat uyarınca İdare ile anılan şirket arasında personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımına ilişkin bir sözleşme imzalanması gerekmektedir.

BULGU 11: Doğrudan Hizmet Alımı Kapsamında Çalıştırılan Personele İlişkin Olarak Belediye Şirketine Hakedişlerin Eksik Ödenmesi

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında İdare şirketinde istihdam edilmeye başlanan işçilere yönelik olarak şirkete ödenmesi gereken hakedişlerin, SGK primi ve vergi tutarı kadar eksik ödendiği, dolayısıyla şirket tarafından söz konusu yükümlülüklerin ilgili kurumlara karşı zamanında yerine getirilemediği tespit edilmiştir.

696 sayılı KHK ile yapılan düzenleme sonucunda belediyeler tarafından belediye şirketlerinden 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın personel alımı yapılmaktadır. Söz konusu personel için belediyeler tarafından kendi şirketlerine sözleşme koşullarına göre tespit edilen hakedişler ödenmektedir.

Yapılan incelemede; İdarenin kendi şirketinden temin ettiği personele yönelik olarak yapılan ödemelerin; net ücret, bireysel emeklilik kesintisi ve icra kesintisi toplamından oluştuğu, hakedişin gider kalemlerinden olan SGK primleri ve vergi tutarlarının ise zamanında ödenmediği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından şirkete ödenmesi gereken personel hizmet bedellerinin sadece net ücret, bireysel emeklilik tutarı ve icra kesintisi toplamı üzerinden yapılan hesaplama sonucu bulunan tutar yerine, ilgili kamu idarelerine ödenmesi gereken ve hakedişin gider kalemlerinden olan SGK primi ve çeşitli vergi tutarlarının dahil edilerek ödenmesi gerekmektedir.

BULGU 12: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarede çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık

ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, kullanılmayan izinlerin 2024 yılı sonuna göre dönem içerisinde

kullanımlar nedeniyle azalmaya başladığı görülmüştür. İdarede görev alan 34 işçiden 18'inin 50 ile 100 gün arasında, 4'ünü de 100 ile 200 gün arasında kullanmadığı izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde, İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin mevzuata uygunluk ve belediyeye ek mali külfet getirmemesi amacıyla, biriktirilmeden zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 13: Belediyede Sürekli Çalışan İşçilere Ödenen Fazla Mesailerde Hatalı Uygulamalar Yapılması ve Fazla Mesai İçin Mevzuatta Belirlenen Sürenin Aşılması

İdarenin 2024 yılına ilişkin personel harcamaları üzerinde yapılan incelemelerde, sürekli çalışan işçilere yapılan fazla mesai ödemelerine esas olan puantajların sağlıklı olarak tutulmadığı ve ilgili mevzuatta belirtilen yıllık 270 saat fazla mesai süresinin aşıldığı tespit edilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 41'inci maddesine göre haftalık çalışma süresi 45 saati aşan çalışmalar fazla çalışma sayılmaktadır. Diğer taraftan "İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinde olağan fazla çalışmanın bir yılda 270 saatten fazla olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hükmün esas amacı, fazla çalışmanın istisnai bir durum olması ve bu sebeple yıl içinde yapılacak fazla çalışmanın sınırlandırılmasıdır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 30.06.2021 tarih ve 31527 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelgesi'nde; Kamu personelinin zorunlu haller dışında fazla mesai ücreti alacak şekilde istihdam edilmeyeceği, kamu kurum ve kuruluşlarının fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma giderlerini asgari seviyede tutmak amacıyla 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun da yer alan serbest zaman ve denkleştirme süresi hükümlerini öncelikle uygulaması gerektiği belirtilmiştir.

İdare ile yetkili sendika olan Belediye-İş sendikası arasında 13.02.2024 tarihinde imzalanan Toplu İş Sözleşmesinin 39'uncu maddesiyle haftalık çalışma süresi 40 saat, günlük çalışma süresi 8 saat olarak belirlenmiştir. Sözleşmenin 40'ıncı maddesinde yapılan fazla çalışmaların ücreti; normal ücretin %50 fazlası olarak ödeneceği düzenlenmiştir.

İşçilere yapılan harcamalara ilişkin olarak yapılan incelemede, Belediyede çalışan tüm işçilerden 27'sinin bir yıllık süre zarfında yaptıkları fazla mesainin 270 saatin üzerinde olduğu, bu sürede 815 saat fazla mesai toplamına ulaşan işçiler bulunduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca, fazla mesai ödemelerine esas olan puantaj kayıtlarında hafta sonu kayıtlarının görünmediği, daha sonra ilgili müdürlüklerce gönderildiği ve ondan sonra işlem yapıldığı görülmüştür. Fazla mesaiye ilişkin kayıtların, çalışma saatlerini yansıtacak şekilde günü gününe yapılması gerekmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda hareket edileceği ifade edilmiştir.

İdarede görev yapan işçilerin fazla çalışmalarının sağlıklı olarak tespiti açısından, fazla çalışmalara esas olan puantajların tutulması konusunda daha dikkatli hareket edilmesi, diğer taraftan fazla çalışmanın, zorunlu hallerle sınırlı tutulmak suretiyle yaptırılması gerekmektedir.

BULGU 14: Sosyal Denge Sözleşmesine Konusu Dışında Hükümler Konulması

İdare ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası arasında akdedilen ve 2024-2025 yılını kapsayan Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesinde, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu ile belirlenen çerçevenin dışına çıkılarak sosyal denge ödemesi kapsamına girmeyen düzenlemelere yer verildiği görülmüştür.

375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesinde, Belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarının, 4688 sayılı Kanun'a göre yapılan Toplu Sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ile bu belediyede en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında yapılabilecek sözleşmeyle belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kanun'un "Mahalli İdarelerde Sözleşme İmzalanması" başlıklı 32'nci maddesine göre, 27.6.1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 15'inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye

başkanının teklifi üzerine belediye meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere, ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediye başkanı arasında, Toplu Sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilmektedir. Yine yapılacak olan bu sözleşme bu Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılmamaktadır.

4688 sayılı Kanun hükümleri uyarınca 3.9.2023 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşme'nin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Mali ve Sosyal Haklar başlıklı Dördüncü Bölümünün “Sosyal Denge Tazminatı” başlıklı 1'inci maddesinin 1'inci fıkrasında ise; “Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32'nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120'sidir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen yasal düzenlemelerden de görüleceği üzere, sosyal denge sözleşmesinde sadece tavan tutarı aşmamak kaydıyla görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilecektir. Sosyal denge sözleşmelerine, yetkilendirilen husus dışında hükümler konulması ilgili mevzuata aykırı olacaktır.

Yukarıda belirtilen hükümlerin aksine Belediye ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası arasında imzalanan sosyal denge tazminatı ödenmesinde verilen yetkinin dışında kalan çeşitli konuların da sözleşmeye konu edildiği görülmektedir.

Bu kapsamda Sözleşmenin;

4'üncü maddesinde sözleşmenin amacı olarak, karşılıklı iyi niyet ve güvenle iş barışını sağlamak, taraflar arasında doğabilecek ihtilafları uzlaştırıcı yollarla çözümlmek, işveren ve çalışanların hak ve menfaatlerini dengelemek, çalışanların ekonomik sosyal ve kültürel

düzeylerini yükseltmek, çalışanların ekonomik, demokratik, hukuksal, sosyal hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek, çalışanların iş verimliliğine katkıda bulunma yükümlülüğünü sağlamak gibi sözleşme kapsamına girmeyen esasların amaç olarak ifade edildiği,

9'uncu maddesinde, işverenin hak ve yükümlülükleri ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapıldığı,

10'uncu maddesinde, sendikanın yükümlülüklerine ilişkin çeşitli düzenlemeler yapıldığı,

12'nci maddesinde, sendika için kurum içinde sağlanacak imkanlar ve duyuru panolarının temini ve sendikal çalışmalar için salon araç gereç kullanımı ile ilgili düzenlemeye yer verildiği,

“Sosyal Haklar” başlıklı 23'üncü maddesi ile 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ile düzenlenen izinlere aykırı olarak 8 Mart Dünya Kadınlar gününde kadın çalışanların ücretli izinli sayılmasının kararlaştırıldığı,

görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, sosyal denge sözleşmesinin konusu memur ve sözleşmeli personele yapılacak sosyal denge tazminatı ödemesi tutarının belirlenmesi olup, sosyal denge ödemesiyle ilgili olmayan düzenlemelere sözleşmede yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 15: Belediye Taşınmazlarının İhale Yapılmaksızın Ecrimisil Karşılığı Kullandırılması

İdarenin maliki olduğu ve üçüncü şahısların kullanımında bulunan gayrimenkullerin ekseriyeti için; ihale yapılmadığı ve kira sözleşmesi imzalanmadığı görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun,

1'inci maddesinde, “.....belediyelerin..... satım, hizmet....., kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işleri bu kanuna göre yürütülür.”

75'inci maddesinde, “...Kira sözleşmesinin bitim tarihinden itibaren, işgalin devam etmesi halinde, sözleşmede hüküm varsa ona göre hareket edilir. Aksi halde ecrimisil alınır.

İşgal edilen taşınmaz mal, idarenin talebi üzerine, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, idareye teslim edilir.”

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun,

15’inci maddesinin altıncı fıkrasında; *“Belediye mallarına karşı suç işleyenler Devlet malına karşı suç işlemiş sayılır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75 inci maddesi hükümleri belediye taşınmazları hakkında da uygulanır.”*

Belediye meclisini vazife ve yetkilerinin izah edildiği 18’inci maddesinin (e) fıkrasında; *“Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek.”*

Belediye encümeninin vazife ve yetkilerinin izah edildiği 34’üncü maddesinin (g) fıkrasında; *“Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.”* şeklinde yer alan tanzimlerde, belediyelerin sahip olduğu gayrimenkullerin kiralanması ve kiralanma sonrası yapılacak işlemler belirlenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 15’inci maddesinde 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 75’inci maddesine yapılan atıfa istinaden; belediyelerin sahip olduğu gayrimenkullerin gerçek ve tüzel kişilerce işgali üzerine, füzuli şağılden ecrimisil istenmesi, füzuli şağıl tarafından rızaen ödenmeyen ecrimisil için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil yoluna gidilmesi ve işgal edilen belediye taşınmazının belediyenin talebi üzerine, gayrimenkulün, bulunduğu yer mülkiye amirince en geç 15 gün içinde tahliye ettirilerek, belediyeye teslim edilmesi lazım gelmektedir.

5393 sayılı Kanun’a göre üç yıla kadar olan kiralamar encümence, üç yılı aşanlar ise meclis tarafından yapılmalıdır. Gayrimenkullerin üç yıldan fazla olarak kiraya verileceği hallerde meclis kararında gayrimenkulün kaç yıllığına kiraya verileceği belirlenmeli ve bu sürenin bitiminde yeniden ihaleye çıkılmalıdır. Sürenin bitiminde kiracının tahliyesinde 5393 sayılı Kanun’un 15’inci ve 2886 sayılı Kanun’un 75’inci maddesine göre işlem yapılmalıdır.

Belediyenin sahip olduğu gayrimenkullere ait dosyalar incelendiğinde, 70 gayrimenkulün; ihale olmaksızın ve kira sözleşmesi bulunmaksızın kullandırıldığı, bunlardan

bazılarının 25 yılı aşan süredir bu vaziyette olduğu tespit edilmiştir. Kira sözleşmesi bulunmayan müstecirler işgalci olup alınan kira ise ecrimisil mahiyetindedir.

İdare tarafından verilen cevapta; mevzubahis gayrimenkullerin ecrimisil alınması suretiyle yalnızca Bozcaada'nın yerli esnafına kullanırıldığı, bu sayede Bozcaada'nın yerlisi olan aile işletmelerinin korunarak Bozcaada değerlerine sahip çıkıldığı, anılan gayrimenkullere dair kiralama ihalesi yapılırsa Bozcaada dışından müteşebbislerin bu ihaleleri kazanarak yerli esnafın tasfiyesine sebep olabileceği ve bu sebeplerle de gayrimenkullerin kiralama yoluyla ihale edilmesinde kamu yararı bulunmadığı, bu ihalelerin kamu menfaatini zedeleyerek Bozcaada halkına zarar vereceği ifade edilmiştir. Gayrimenkullerin ihalesiz şekilde yerli esnafa uzun süreler kullanırılması ile alakalı sayılan sebepler, hukuki cihetten muteber olmadığı gibi Bozcaada değerlerinin korunması ve gayrimenkul kiralama ihalelerinin kamu menfaatini zedeleyeceği şeklindeki ifadelerle de tam olarak ne kastedildiği anlaşılamamıştır. Bozcaada Belediyesi de diğer belediyelerle aynı mevzuata tabi olup mevzuatta kendisine yerli esnafı ve aile işletmelerini korumak gibi farklı bir vazife verilmemiştir. Kaldı ki, mevzubahis gayrimenkullerin her yıl güncellenen ecrimisil bedelleri üzerinden uzun sürelerle aynı kişilere kullanırılmaya devam edilmesinin; bu gayrimenkullerin gerçek kira değerinin ortaya çıkmasına da mâni olarak İdareyi elde edebileceği daha fazla gelirden mahrum bırakma ihtimalide bulunmaktadır. Gayrimenkullerin mevzuata uygun şekilde ihale yoluyla kiralanması hususunda gereken hassasiyet gösterilmeli ve aynı kişilerin ecrimisil karşılığında uzun süreli gayrimenkul kullanımlarının önüne geçilmelidir.

İhale yapılmadan ve kira sözleşmesi olmadan üçüncü şahıslara ecrimisil karşılığında kullanırılan gayrimenkullerin, 2886 sayılı Kanun'a göre ihale yapılarak kiralanması ve bu kiralamalara dair sözleşme imzalanması gerekmektedir.

BULGU 16: Taşınır Ambarlarının Kurulmaması

İdarede, Taşınır Mal Yönetmeliği hükümleri gereğince kurulması gereken taşınır ambarlarının kurulmadığı görülmüştür.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesi ambarı; kamu idarelerine ait taşınırların kullanıma verilinceye kadar veya kullanımdan iade edildiğinde muhafaza edildiği yer olarak tanımlamıştır.

Harcama birimlerinin ve ilgili personelin taşınırların sağlıklı bir şekilde korunmasını sağlaması açısından, güvenli bir ambarda uygun koşullarda muhafaza edilmesi ve ambarın

sadece resmi olarak görevlendirilen kişilerin kontrolünde olması önem arz etmektedir. Ancak İdarede fiziki koşulların yetersiz olduğu gerekçesiyle birimlere ambar tahsis edilmediği, kullanıma verilmeyen taşınırın güvenli olmayan koşullarda muhafaza edildiği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

İdareye ait taşınır malların kaydının, muhafazasının ve kullanımının sağlıklı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla taşınır ambarlarının kurulması gerekmektedir.

BULGU 17: İdarenin Araçlarına İlişkin Tescil Kayıtları, Envanter Kayıtları ve Muhasebe Kayıtlarının Birbiriyle Uyumsuz Olması

İdarenin araçlarına ilişkin tescil kayıtları, envanter kayıtları ve muhasebe kayıtlarının uyumsuz olduğu görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 254 Taşıtlar Hesabını düzenlediği "Hesabın niteliği" başlıklı 196'ncı maddesinde; bu hesabın kurumlara ait taşıtların izlenmesi için kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Yönetmelik'in "Hesabın işleyişi" başlıklı 197'nci maddesinde ise; taşıtlar hesabına ilişkin borç ve alacak kayıtları açıklanmıştır. Buna göre, idare tarafından bütçeye gider kaydıyla edinilen taşıtların tutarları, Yönetmelik'in yürürlük tarihinden önce mevcut olan taşıtlardan envanteri yapılanların tespit edilen değerleri, bedelsiz olarak kurumlara intikal eden taşıtların tespit edilen değerleri üzerinden 254 Taşıtlar Hesabına borç kaydı yapılacaktır; satılan taşıtlar, kazaya uğrama, eskime veya ekonomik ömrünü tamamlama gibi nedenlerle taşıt olma vasfı ortadan kalkan taşıtlar, bağış ve yardımlar dolayısıyla edinilen bu hesapta kayıtlı taşıtlardan, kullanılmadığı veya amaç dışı kullanıldığı için geri istenilenler ile idarece diğer kamu idarelerine bedelsiz olarak devredilen taşıtların kayıtlı değerleri üzerinden bu hesaba alacak kaydı yapılacaktır.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesine göre; harcama yetkilileri taşınırın etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak edinilmesinden, kullanılmasından, kontrolünden, kayıtlarının bu Yönetmelik'te belirtilen esas ve usullere göre saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasını sağlamaktan sorumludurlar.

Yine aynı Yönetmelik'in "Taşınır kayıt yetkilileri ve taşınır kontrol yetkilileri" başlıklı 6'ncı maddesinde; kullanımda bulunan dayanıklı taşınırları bulundukları yerde kontrol etmek, sayımlarını yapmak ve yaptırmak, taşınır kayıt yetkililerinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır.

Diğer yandan, adı geçen Yönetmelik'in "Sayım ve sayım sonrası yapılacak işlemler" başlıklı 32'nci maddesinde ise; kamu idarelerine ait taşınırların, taşınır kayıt yetkililerinin görevlerinden ayrılma ve harcama yetkilisinin gerekli gördüğü durum ve zamanlarda sayımının yapılacağı, sayımda bulunan miktar ile kayıtlı miktar arasında fark çıkması halinde, miktarlarında farklılık bulunan taşınırların sayımının bir kez daha yapılacağı, yine farklı çıkarsa bu miktarın "Fazla" veya "Noksan" sütununa kaydedileceği belirtilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabileceği üzere, Belediyenin taşınır varlıklarının etkili, ekonomik ve verimli şekilde yönetilmesi açısından; varlıklara ilişkin kayıt ve kontrolün sorumlularca sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi, sayım ve sayım sonrası işlemlerin düzenli yapılarak kayıtlı durum ile fiili durum arasındaki uyumun sağlanması önem arz etmektedir.

Yapılan incelemede, denetime binaen Türkiye Noterler Birliğinden alınan, Belediye adına tescil edilmiş araçların listesi ile Belediyenin envanter kayıtlarının karşılaştırılması sonucunda;

1- İdare envanterinde 31 aracın bulunduğu, 4 adet aracın ise tescil kayıtlarında bulunmadığı,

2- Hurda durumunda bulunan 8 araç bulunmasına rağmen, bu araçlara ilişkin olarak hurdaya ayırma işlemlerinin yapılmadığı ve buna bağlı olarak muhasebe kayıtlarının güncellenmediği,

tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, mevcut taşınır tescil kayıtlarının mevzuat hükümleri çerçevesinde usulüne uygun olarak yapılması, hurda araçların da hurdaya ayırmaya ilişkin gerekli çalışmaların yapılarak idarenin envanter kayıtları ile trafik tescil kayıtlarının uyumunun sağlanması ve buna bağlı olarak muhasebe kayıtlarının güncellenmesi gerekmektedir.

BULGU 18: Kredi Kartlarıyla Yapılan Bazı Tahsilatların Mevzuatta Belirtilen Süre İçerisinde İdarenin Kamu Sermayeli Bankalardaki Hesaplarına Aktarılmaması

Banka fiziki/sanal pos cihazları vasıtası ile yapılan bazı kredi kartı tahsilatının, 20 gün içerisinde İdarenin kamu sermayeli banka hesaplarına aktarılmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 109 Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabının mahiyetini izah eden 73'üncü maddesinde; banka kredi kartları ile yapılan tahsilata dair olarak Hazine ve Maliye Bakanlığınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri için belirlenen usul ve esaslara uyulacağı hüküm altına alınmıştır.

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 12'nci ve 16'ncı maddelerine istinaden hazırlanmış olan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin "Uygulama ve kullanılacak araçlar" başlıklı 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasında; yurt içinde yerleşik tüm bankalar vasıtasıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın azami 20 gün içerisinde alakalı idarenin kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılmasının zaruri olduğu ifade edilmiştir.

Kredi kartı ile yapılan tahsilat incelendiğinde; İdarenin kamu sermayeli banka hesaplarına aktarma süresinin 20 günlük müddeti aştığı haller olduğu, bazı vaziyetlerde ise aktarma süresinin 30 güne kadar çıktığı anlaşılmıştır. Mevzubahis tevhür, hem tahsilattan elde edilen nakit meblağın kullanımını geciktirmiş hem de mevzuata aykırı bir hal teşkil etmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta, aktarma süresinin güncellenerek 19 güne düşürüldüğü ifade edilse de; kredi kartı ile yapılan tahsilata dair aktarma kayıtlarında, İdarenin kamu sermayeli bankadaki hesaplarına aktarma süresinin, 20 günü aştığı hatta bazen 30 güne kadar çıktığı haller olduğu sarihdir. Kredi kartı ile yapılan tahsilatın, sahip olunan banka hesaplarına aktarılma süresi ile alakalı gereken takip yapılmalıdır.

Kredi kartı ile yapılan tahsilatın, İdarenin kamu sermayeli bankadaki hesaplarına, mevzuatta yer alan 20 günlük müddeti aşmayacak şekilde aktarılması gerekmektedir.

BULGU 19: Su Abonelerinden Tahsil Edilmeyen Yüksek Tutarlarda Alacak Bulunması

İdarenin muhasebe kayıtları ve işlemlerinin incelenmesi sonucunda, takip işlemlerinin yapılması gereken ve vadesi geçmiş su borcu olan abonelerin bulunduğu görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Üst yöneticiler” başlıklı 11’inci maddesinde;

“(…)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler.”

denilmektedir.

Aynı Kanun’un “Gelirlerin toplanması sorumluluğu” başlıklı 38’inci maddesinde;

“Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur.”

hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca Kanun’un “Malî hizmetler birimi” başlıklı 60’ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

“İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek.”

hükmü yer almaktadır.

Bozcaada Belediyesi Su Abone Sözleşmesi’nin 7’inci maddesinde;

“Abone aboneliğin bulunduğu adrese yapılan tebliğatı kendisine yapılmış kabul eder. Abonenin bildirildiği adreste kimsenin bulunmaması halinde görevli memurun ihbarnameyi

kapıya veya posta kutusuna veya komşusuna veya sayaç mahalline bırakması v.b. gibi işlemler abone tarafından kabul ve taahhüt edilen tebligatlardan sayılır.”

İlgili Sözleşmesi'nin 24'üncü maddesinde;

“Her endeks okuma döneminin su ihbarnamesi borç bildirimi niteliğindedir. Dönem borcunu son ödeme tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ödemeyen abonenin suları ikinci bir ihbara gerek kalmaksızın kesilir”

şeklinde düzenlenme yapılmıştır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan dolayı olan sorumluluğunun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir.

Mali hizmetler birimi kamu gelirlerinin tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur. Belediyenin gelirleri arasında bulunan su geliri; su hizmeti verilmesi karşılığında abonelerden alınan bedellerdir. Tahakkuk eden fatura bedellerini süresi içinde ödemeyen abonelerden alacakların yasal yollardan tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; iki ve üzeri ödenmemiş su faturası bulunan 1.010 abonenin vadesi geçmiş toplam 10.521.293,05 TL tutarında borcu bulunduğu tespit edilmiştir. Süresi içinde ödenmeyen fatura bedelleri için ilgili mevzuat hükümlerine göre işlem yapılmalıdır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından gelirlerin toplanması sorumluluğu kapsamında, vadesi geçmiş su alacaklarının mevzuat hükümlerine göre takip ve tahsil işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 20: Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı ve Şebekelerinden Alınması Gereken Geçiş Hakkı Bedelinin Takip ve Tahsilatının Yapılmaması

İdare tarafından alınması gereken telekomünikasyon altyapı ve şebekelerinden geçiş hakkı bedellerine ilişkin herhangi bir tahsilat yapılmadığı görülmüştür.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu'nun "Tanımlar ve kısaltmalar" başlıklı 3'üncü maddesinde;

"...

s) *Geçiş hakkı: İşletmecilere, elektronik haberleşme hizmeti sunmak için gerekli şebeke ve alt yapıyı kurmak, kaldırmak, bakım ve onarım yapmak gibi amaçlar ile kamu ve özel mülkiyet alanlarının altından, üstünden, üzerinden geçmeleri için tanınan hakları,*

ş) *Geçiş hakkı sağlayıcısı: Geçiş hakkına konu olan kamuya ait ya da kamunun ortak kullanımında olan taşınmazlar da dahil olmak üzere, taşınmaz sahipleri ve/veya taşınmaz üzerindeki hak sahiplerini,*

...

z) *İşletmeci: Yetkilendirme çerçevesinde elektronik haberleşme hizmeti sunan ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlayan ve alt yapısını işleten şirketi," tanımlamaları yapılmıştır.*

Yine aynı Kanun'un "Geçiş hakkının kapsamı" başlıklı 22'nci maddesinin birinci fıkrasında;

"Geçiş hakkı; elektronik haberleşme hizmeti vermek amacıyla, her türlü elektronik haberleşme alt yapısını ve bunların destekleyici ekipmanlarını, kamu ve/veya özel mülkiyete konu taşınmazların altından, üstünden, üzerinden geçirme ve bu alt yapıyı kurmak, değiştirmek, sökmek, kontrol, bakım ve onarımlarını sağlamak ve benzeri amaçlarla söz konusu mülkiyet alanlarını bu Kanun hükümleri çerçevesinde kullanma hakkını kapsar." hükmü ile,

"Anlaşma serbestisi" başlıklı 25'inci maddesinde;

"İşletmeci ile geçiş hakkı sağlayıcısı, ilgili mevzuata ve Kurum düzenlemelerine aykırı olmamak koşulu ile geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri saklı kalmak üzere serbestçe yapabilirler. İşletmeciler, Kurum tarafından istenmesi halinde yapılan anlaşma ile ekleri ve değişikliklerini, her türlü bilgi, belge ile yazışmaları Kuruma bildirmekle yükümlüdürler." hükmüne yer verilmiştir.

Geçiş hakkı ve bu hakka uygulanacak ücret tarifesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amacıyla Ulaştırma Altyapı Bakanlığı tarafından 27.12.2012 tarih 28510 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sabit ve Mobil Haberleşme Altyapısı veya Şebekelerinde

Kullanılan Her Türlü Kablo ve Benzeri Gercin Taşınmazlardan Geçirilmesine İlişkin Yönetmelik'in "Geçiş hakkına ilişkin anlaşma" başlıklı 8'inci maddesine göre işletmeci ve geçiş hakkı sağlayıcısı, geçiş hakkına ilişkin anlaşmaları serbestçe yapabilirler.

Ayrıca Yönetmelik'in "Geçiş hakkı ücretleri" başlıklı 9'uncu maddesinde;

"(1) Geçiş hakkı kullanımında gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerine ait mülkiyet alanları dışında kalan yerler için Geçiş Hakkı Sağlayıcısı tarafından, geçiş hakkını kullanan işletmeciden talep edilen geçiş hakkı ücreti, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde belirtilen fiyatları aşamaz.

(2) Tapuda kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı taşınmazlar için belirtilen ücret üst sınırı hariç olmak üzere, Geçiş Hakkı Ücret Tarifesinde yer alan üst sınırları belirten fiyatlar, her mali yılın başında Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırılarak tespit edilir.

(3) İlk yıldan sonraki geçiş hakkı ücretleri; bir önceki yıl geçiş hakkı ücretine en fazla Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE) oranında artırım yapılması suretiyle tespit edilir." düzenlemesi yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat gereği belediyeler tarafından, tarifede tavan olarak belirtilen miktarlara da riayet edilmek suretiyle belediye mülkiyetinde, tasarrufunda veyahut sorumluluğunda olan taşınmazlardan geçiş hakkı talep eden telekomünikasyon firmalarından tahsil edilmek üzere geçiş hakkı ücreti belirlenmesi gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemleri incelendiğinde; İdarenin yetki ve sorumluluk alanı içinde sabit ve mobil haberleşme altyapısı veya şebekelerinde kullanılan her türlü kablo ve benzeri araç ve gereçlere ilişkin geçiş hakkı ücretlerine belediye gelir tarifesinde yer verilmediği dolayısıyla söz konusu gelir kaleminin takip ve tahsilinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, idarenin gelir kaybının önlenmesi için altyapı geçiş hakkı bedellerinin belirlenmesi, takip ve tahsil edilmesine yönelik düzenlemenin yapılması gerekmektedir.

BULGU 21: Ödenmeyen Vergi Alacaklarının Takibinde İzlenmesi Gereken Süreçlerin Yerine Getirilmemesi

İdarenin gelirleri arasında sayılan vergilerden ödeme süresi geçmiş olanların takibinde izlenmesi gereken haciz süreçlerinin yerine getirilmediği görülmüştür.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 55'inci maddesinde;

“Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur. Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114' üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmede olduğu takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.”

60'ıncı maddesinde;

“Kendisine ödeme emri tebliğ edilen borçlu, 15 günlük müddet içinde borcunu ödemediği ve mal bildiriminde de bulunmadığı takdirde mal bildiriminde bulununcaya kadar bir defaya mahsus olmak ve üç ayı geçmemek üzere hapisle tazyik olunur. Hapisle tazyik kararı, ödeme emrinin tebliğini ve 15 günlük müddetin bitmesini mütaakıp tahsil dairesinin yazılı talebi üzerine icra tetkik mercii hakimi tarafından verilir. Bu kararlar Cumhuriyet Savcılığınca derhal infaz olunur. İcra tetkik mercii hakimi tarafından verilen hapsen tazyik kararları her türlü harç ve resimden muaftır.”

62'nci maddesinde;

“Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tesbit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur. (Ek fıkra: 16/7/2004-5228/12 md.) Maliye Bakanlığı amme alacaklarının takibinde haczolunacak malların tespiti amacıyla yapılacak mal varlığı araştırmasının şekli, alanı ve kapsamı ile araştırma yapılacak amme alacaklarının türü ve tutarını belirlemeye yetkilidir. Bu yetki alacaklı amme idaresi itibarıyla kullanılabilir. Borçlu tarafından başkasının olduğu beyan veya üçüncü şahıs tarafından ihtiyaten haciz veya istihkak iddia edilmiş bulunan malların haczi en sonraya bırakılır. Ancak

haczolunan gayrimenkul artırmaya çıkarılmadan, borçlu, borcun itfasına yetecek menkul mal veya vadesi gelmiş sağlam alacak gösterirse gayrimenkul üzerinde haciz baki kalmak üzere gösterilen menkul veya alacak da haczolunur. Şu kadar ki, bu suretle mahcuz kalan gayrimenkulün idare ve işletmesine ve hasılat ve menfaatlerine tahsil dairesi müdahale etmez. Tahsil dairesi alacaklı amme idaresi ile borçlunun menfaatlerini mümkün olduğu kadar telif etmekle mükelleftir.”

64'üncü maddesinde;

“Haciz muameleleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı amme idaresinin, mahalli en büyük memuru veya tevkil edeceği memur tarafından tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır. Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Vekaletince belirtilir.”

75'inci maddesinde;

“Yapılan takip sonunda, borçlunun haczi caiz malı olmadığı veya bulunan malların satış bedeli borcunu karşılamadığı takdirde borçlu aciz halinde sayılır. Yapılan takip safhalarıyla bakiye borç miktarı bir aciz fişinde gösterilerek aciz hali tespit olunur.”

76'ncı maddesinde;

“Aciz halindeki borçlu hakkında teminat ve faiz aranmadan 48 inci madde hükmü tatbik olunabilir. Alacaklı tahsil dairesi aciz halindeki borçlunun mali durumunu zamanaşımı süresi içinde devamlı olarak takip eder.”

111'inci maddesinde;

“Bu Kanuna göre istenen mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yapanlarla, yaşayış tarzları mal bildirimine uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Hükümleri yer almaktadır.

Bu hükümlere göre özetle; vadesinde ödeme yapılmazsa borçluya 15 gün içinde borçlarını ödemesi veya mal bildiriminde bulunması için bir “ödeme emri” düzenlenerek tebliğ edilir. Düzenlenen ödeme emrinde kişiye, borcunu zamanında ödemez veya mal bildiriminde bulunmazsa borcunun cebren tahsil edileceği ve mal bildiriminde bulununcaya kadar 3 ayı geçmemek üzere hapis ile cezalandırılacağı, mal bildirimini gerçeğe aykırı surette yaptığı takdirde ise 3 aydan 1 yıla kadar hapis ile cezalandırılacağı bildirilir. Ödeme emri üzerine hala

ödeme yapılmamış ise “haciz varakası” düzenlenerek haciz işlemlerine başlanır. Bu kapsamda “mal varlığı araştırması” yapılır. Yapılan malvarlığı araştırmaları sonucunda haczedilen malın niteliğine göre 6183 sayılı Kanun’ un ilgili maddeleri çerçevesinde satış işlemleri başlatılır.

Yapılan incelemelerde ise; yukarıda yer alan vergilendirme süreçlerinin işletildiği ancak bundan sonraki işlem olan 6183 sayılı Kanun’un ilgili maddeleri çerçevesinde işlemlerinin başlatılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin ödenmeyen vergi alacakları ile ilgili olarak mevzuata uygun şekilde, haciz süreçlerinin yerine getirilmesi gerekmektedir.

BULGU 22: Cari Yılda Yapılmış Olan Tahsilatın Bazılarının Muhasebeleştirilmesinde Emanetler Hesabının Kullanılması

Bazı faaliyet alacaklarının tahsilatının; 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı yerine 333 Emanetler Hesabına alacak kaydedilerek muhasebeleştirildiği ve bu tutarların sonradan 333 no.lu hesaptan 120 no.lu hesaba aktarıldığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabının işleyişinin izah edildiği 88’inci maddesinde; bu hesapta kayıtlı alacaklardan, nakden veya mahsuben yapılan tahsilatın bir taraftan bu hesaba alacak, 100 Kasa Hesabı, 102 Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç kaydedileceği ifade edilmiştir.

Mezkûr Yönetmelik’in 333 Emanetler Hesabının işleyişinin izah edildiği 262’nci maddesinde ise; emanet olarak nakden tahsil edilen tutarların bu hesaba alacak, 100 Kasa Hesabı, 102 Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; cari yılda yapılmış olan 7.529.955,61 TL tutarında kira, harç ve vergi geliri gibi alacakların tahsilatının kayıtlara alınmasında, öncelikle 333 Emanetler Hesabının alacak 102 Bankalar Hesabının borç çalıştırıldığı, daha sonrasında ise 120 Gelirlerden Alacaklar Hesabı alacak ve 333 Emanetler Hesabı borç çalıştırılmak suretiyle işlemlerin neticelendirildiği tespit edilmiş olup mali tablolarda hataya sebebiyet vermeyen faaliyet alacaklarının tahsilat işleminin kaydında, 333 Emanetler Hesabının kullanılması hususu mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

İdare tarafından verilen cevapta, bulguya iştirak edilmiş olup mevzubahis hususta gereken hassasiyetin gösterileceği ifade edilmiştir.

Tahakkuk kaydı yapılmış olan faaliyet alacaklarının tahsilatında, 333 Emanetler Hesabının kullanılmaması ve alakalı varlık hesabına alacak kaydı yapılmak suretiyle işlemin muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 23: Bütçe Emanetlerinin Ödenmesinde Mevzuatta Belirtilen Sıraya Uyulmaması

Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenmediği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun; “Ödenemeyen giderler ve bütçeleştirilmiş borçlar” başlıklı 34’üncü maddesinin ikinci fıkrasında; “Kamu idarelerinin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde giderler, muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ödenir. Ancak, sırasıyla kanunları gereğince diğer kamu idarelerine ödenmesi gereken vergi, resim, harç, prim, fon kesintisi, pay ve benzeri tutarlara, tarifeğe bağılı ödemelere, ilama bağılı borçlara, ödenmemesi halinde gecikme cezası veya faiz gibi ek yük getirecek borçlara ve ödenmesi talep edilen emanet hesaplarındaki tutarlara öncelik verilir.”, “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin altıncı fıkrasında; “Muhasebe yetkilileri, 34 üncü maddenin ikinci fıkrasındaki ödemeye ilişkin hükümler ile bu maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen ödemeye ilişkin kontrol yükümlölüklerinden dolayı sorumludur...” hükümlerine yer verilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğı’nin 320 Bütçe Emanetleri Hesabına ilişkin “Hesaba ilişkin işlemler” başlıklı 249’uncu maddesinde ise; “(...) b) Bütçe emanetlerinden yapılacak ödemeler Bütçe emanetine alınan tutarlardan gerek mali yıl içinde, gerekse yılı geçtikten sonra yapılacak ödemeler için muhasebe işlem fişii düzenlenir. Bütçe emanetlerine alınan tutarlar muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre ilgililerine ödenir. Tutarın emanete alınması sırasında istihkak sahibine verilen veya istihkak sahibine verilemediğı için muhasebe biriminde saklanan muhasebeleştirme belgesinin bir nüshası muhasebe işlem fişine bağılanır. Emanete alınan tutar bir defada ödenemediğı takdirde, daha sonra yapılacak ödemelere ilişkin fişe, ilk ödemeye ait fişin yevmiye tarih ve numarası yazılır...” denilmektedir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere idarelerin nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde alınan mal veya hizmet karşılığı tutarlar 320 Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilir ve ödemeler giderin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilir. Emanet hesapta izlenen giderlerin ödenmesinin, kayda alınma sırasına göre gerçekleştirmesinden muhasebe yetkilileri sorumludur.

Yapılan inceleme neticesinde, yukarıdaki mevzuat hükümlerine aykırı olarak ödemelerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre yapılmadığı tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Bu itibarla nakit mevcudunun tüm ödemeleri karşılayamaması halinde Bütçe Emanetleri Hesabına kaydedilen tutarlara ilişkin ödemelerin, giderlerin muhasebe kayıtlarına alınma sırasına göre gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 24: Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında İzlenmemesi

İdarece emlak vergileriyle beraber tahsil edilen taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına ilişkin katkı paylarının mali tablolarda 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabında izlenmediği görülmüştür.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 12'nci maddesinde; belediyelerin ve il özel idarelerinin görev alanlarında kalan kültür varlıklarının korunması ve değerlendirilmesi amacıyla kullanılmak üzere Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci ve 18'inci maddeleri uyarınca mükellef hakkında tahakkuk eden emlak vergisinin % 10'u nispetinde taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına katkı payının tahakkuk ettirileceği ve ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

2863 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payına Dair Yönetmelik'in 5'inci maddesinde katkı payının tarh, tahakkuk ve tahsiline ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde belediyelerce katkı payı olarak tahsil olunan tutarların, tahsil edildiği ayı takip eden ayın onuncu günü akşamına kadar İl Özel İdarelerine veya Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına bir bildirim ile beyan edilerek aynı süre içinde katkı payı hesabına yatırılacağı belirtilmiştir.

Diğer yandan, 2863 sayılı Kanun'da; ilgili belediyece tahsil edilen katkı paylarının

zamanında ilgili kuruma gönderilmemesi halinde bu katkı paylarına, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edileceği ifade edilmiştir.

Hesaplanan ve ödenen payın nasıl muhasebeleştirileceği ise Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde gösterilmiştir. Yönetmelik'in, 362 fonlar veya diğer kamu idareleri adına yapılan tahsilat hesabı ile ilgili 274 ve 275'inci maddelerinde; hesabın, bütçe ile ilişkilendirilmeksizin mevzuatları gereği, diğer kamu idareleri adına yapılan tahsilatın izlenmesi için kullanılacağı, bütçe ile ilişkilendirilmeksizin fonlar veya diğer kamu idareleri adına tahsil edilen tutarların bu hesaba alacak, 100 kasa hesabı veya 102 banka hesabına borç kaydedileceği, Bu hesapta kayıtlı tutarlardan ilgili kurumlara yapılan ödemelerin ise bu hesaba borç, 103 verilen çekler ve gönderme emirleri hesabına alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Ancak, yapılan incelemede 2024 yılına ilişkin olarak Taşınmaz Kültür Varlıklarının Korunmasına Ait Katkı Payının, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlendiği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; mevzuat hükmünden de anlaşılabacağı üzere ilgili belediyesince emlak vergisi ile birlikte tahsil edilen kültür varlıklarının korunmasına ait katkı payının izlenmesi için 362 Fonlar veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabının kullanılması gerekmektedir.

BULGU 25: Kalkınma Ajansı Payının Kamu İdareleri Payları Hesabında İzlenmemesi

İdare tarafından Kalkınma Ajansına ödenen katılım payının, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmediği tespit edilmiştir.

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Gelirler ve yönetilecek fonlar" başlıklı 19'uncu maddesinde; ajanslara, belediyelerin bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirleri üzerinden borçlanma ve tahsisi mahiyetteki gelir kalemleri hariç tutulmak üzere yüzde bir oranında payın cari yıl bütçesinden aktarılacağı, Bakanlar Kurulunun belediyeler için belirlenen oranı yarısına kadar indirmeye yetkili olduğu belirtilmiştir.

Bu yetki doğrultusunda Bakanlar Kurulu 2011/2168 sayılı kararı ile bu oranı yarıya indirmiş ve belediyelerin bütçe gelirleri üzerinden kalkınma ajanslarına aktaracakları pay oranını binde beş olarak belirlemiştir.

Hesaplanan ve ödenen payın nasıl muhasebeleştirileceği ise Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nde gösterilmiştir. Yönetmelik'in, 363 Kamu İdare Payları Hesabı ile ilgili 276 ve 277'nci maddelerinde; hesabın bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı, bütçe geliri olarak tahsil edilip özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarlar bir taraftan bu hesaba alacak yazılırken 630 Giderler Hesabına borç yazılacağı, kayıtlı tutarlardan nakden veya mahsuben ödenen tutarların ise bu hesaba borç ve ilgili hesaplara alacak kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri doğrultusunda, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının bütçe geliri olarak nakden veya mahsuben tahsil edilip, özel kanunları gereğince diğer kurumlara aktarılmak üzere hesaplanan tutarların izlenmesi için kullanılacağı belirtildiğinden, 5449 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesi gereği ödenmesi gerekli olan katılım paylarının bu hesapta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Ancak, yapılan incelemelerde 2024 yılına ilişkin olarak Güney Marmara Kalkınma Ajansına ödenmiş olan 385.190,71 TL tutarındaki kalkınma ajans payının, 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında izlenmesi gerekirken İdarenin bu tutarı doğrudan gider olarak muhasebeleştirdiği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak yukarıda belirtildiği üzere, İdare tarafından kalkınma ajansı payının izlenmesi için 363 Kamu İdareleri Payları Hesabının kullanılması gerekmektedir.

BULGU 26: Bazı İşletmelerin, İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Olmadan Faaliyet Göstermesi

Belediye sınırları içinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet yürüten işletmelerin olduğu görülmüştür

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinin (c) bendine göre, belediyenin, gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak

kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek görevi yanında işyerleri üzerinde çok çeşitli alanlarda denetleme görevi bulunmaktadır.

3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun'un 3'üncü maddesinin (b) bendinde, Belediye hudutları ile mücavir alan içinde kalan tüm işyerleri ve işletmelere işyeri açma ve çalışma ruhsatını vermeye belediyelerin yetkili olduğu belirtilmektedir.

10.08.2005 tarihli 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2005/9207 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in; "İşyeri açılması" başlıklı 6'ncı maddesinde, yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmayacağı ve çalıştırılmayacağı, işyerlerine bu Yönetmelik'te belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemlerin bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmayacağı ve işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerlerinin yetkili idareler tarafından kapatılacağı, "Geçici süreyle faaliyetten men ve idarî para cezası" başlıklı 39'uncu maddesinde ise 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 8'inci maddesinde belirtilen hususların tespiti halinde geçici süreyle faaliyetten men ve 6'ncı maddesinde belirtilen hususların tespiti halinde ise idari para cezası uygulanacağı, hüküm altına alınmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "İşyeri açma izni harcı" başlıklı 81'inci maddesinde; belediye sınırları veya mücavir alanlar içinde bir işyerinin açılmasının işyeri açma izni harcına tabi olduğu belirtilmiştir.

İşyeri açma ve çalışma ruhsatı ile ilgili olarak yapılan incelemede, aralarında belediyenin kiraya vermiş olduğu bazı işyerlerinin de olduğu 27 işletmenin işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet sürdürdüğü anlaşılmıştır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, belediye sınırları içerisinde faaliyette bulunan işyerlerine yönelik gerekli denetimlerin arttırılarak, ruhsatsız işletmelere yönelik hukuki süreçlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 27: Ulusal Bayram Gününde Çalışacak İşletmelere İlişkin Ruhsat Verme İşlemlerinin Yapılmaması

Belediye sınırları içerisinde ulusal bayram gününde faaliyet gösteren iş yerlerinin tespiti ve tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının tahsiline ilişkin çalışma yapılmadığı görülmüştür.

7033 sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 01.07.2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kanun’un 1’inci maddesiyle 02.01.1924 tarihli ve 394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmış, bunun yanında aynı Kanun’un 12’nci maddesiyle de, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 58’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Hafta tatili ve ulusal” ibaresi “Ulusal” şeklinde değiştirilmiştir.

Madde metni değişiklik yapılmadan önce “Hafta tatili ulusal bayram günlerinde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.” şeklinde iken bahse konu değişiklikle birlikte hafta tatili ibaresi metinden çıkarılmış ve “Ulusal bayram gününde çalışmaları belediyelerce izne bağlı iş yerlerine ruhsat verilmesi, Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabidir.” şeklinde düzenlenmiştir.

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun’un 1’nci maddesine göre, 29 Ekim günü, Ulusal Bayramdır. Bayram 28 Ekim günü saat 13.00’ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.

Yukarıda yer verilen yasal düzenlemelere göre iş yerlerince hafta tatili ve genel tatil günlerinde çalışılması durumunda Tatil Günlerinde Çalışma Ruhsatı Harcına tabi olunmayacak, ulusal bayram gününde faaliyet gösterildiğinde ise söz konusu harca tabi olunmaya devam edilecektir.

Yapılan incelemede, Belediye sınırları içerisinde ulusal bayram olan Cumhuriyet Bayramı’nda çalışan iş yerlerinin tespitine ve ruhsatlandırılmasına yönelik çalışmaların yapılmadığı ve buna bağlı olarak tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının takip ve tahsil edilmediği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılmaya başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, tatil günlerinde çalışma ruhsatı harcının mükellefi olan Cumhuriyet Bayramı'nda çalışan iş yerlerinin tespitinin yapılarak bu harcın takip ve tahsilinin sağlanması gerekmektedir.

BULGU 28: Hafriyat ve İnşaat Atıklarının Kontrolünün ve Gelir Takibinin Yapılmaması

İdarece belirlenmiş hali hazırda bir hafriyat toprağı ve moloz döküm sahasının bulunmadığı, bu nedenle bu alanlarda gerçekleştirilecek bertaraf ve depolama için herhangi bir bedel belirlenmediği görülmüştür.

18.03.2004 tarih ve 25406 sayılı ile Resmi Gazete'de yayımlanan Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Genel ilkeler" başlıklı 5'inci maddesinin (d) fıkrasında, hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıklarının karıştırılmamasının esas olduğu, "Belediyelerin görev ve yetkileri" başlıklı 8'inci maddesinin (b) fıkrasında, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları geri kazanım tesisleri sahaları ile depolama sahalarını belirleme, kurmak/kurdurtmak ve işletmek/işlettirmekle, (d) fıkrasında, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması, taşınması ve bertaraf bedelini belirlemekle, (e) fıkrasında, hafriyat toprağı ve inşaat/yıkıntı atıkları için toplama, taşıma hizmeti verecek firmaların adresleri ve telefon numaraları ile nakliye bedellerini halkın bilgileneceğı şekilde ilan etmekle yükümlü olduğu, "Küçük çaplı inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması ve taşınması" başlıklı 15'inci maddenin ikinci fıkrasında, oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamaların, 17'nci maddede belirtilen esaslar doğrultusunda atık üreticileri tarafından karşılanacağı, "Büyük çaplı inşaat/yıkıntı atıklarının toplanması ve taşınması" başlıklı 16'ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamaların, 17'nci maddede belirtilen esaslar doğrultusunda atık üreticileri tarafından karşılanacağı, "Atık bertarafında mali yükümlülük" başlıklı 17'nci maddesinde, hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları üreticilerinin oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamaları karşılamakla yükümlü olduğu, bu amaçla uygulanacak bedelin, geri kazanım/depolama sahasının uzaklığı ve oluşan atık miktarı esas alınarak ilgili belediye tarafından tespit ve ilan edileceğı belirtilmiştir.

Ancak yapılan incelemede, Kamu İdaresince belirlenmiş hali hazırda bir hafriyat toprağı ve moloz döküm sahasının bulunmadığı, bu nedenle mezkur yönetmelik hükümlerine göre hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları, üreticilerinin oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili harcamaları karşılamakla yükümlü olmalarına rağmen, herhangi bir ücret

belirlenmediği görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdare tarafından hafriyat toprağı ile moloz atıklarının döküm sahasının belirlenmesi, gelir ve ücret tarifesine uygun olarak, hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları ile ilgili olarak ücret tespit etmesi gerekmektedir.

BULGU 29: Emlak Vergisinin Tespitinde Dikkate Alınan Binaların İnşaat Sınıflarının Gerçeğe Uygun Şekilde Belirlenememesi

Belediye sınırları içerisinde emlak vergisine tabi olan binaların inşaat sınıfları ayırımının, sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler ortaya konulmadan belirlendiği görülmüştür.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nda binaların bina vergisine, arsa ve arazilerin de arazi vergisine tabi olduğu, verginin matrahının ise bu Kanun hükümlerine göre belirlenen vergi değerinin olduğu ifade edilmiştir.

Bina, arsa ve arazinin, vergi değerlerinin takdirinde şehir, kasaba ve köylerin tabii, iktisadi ve bölgesel şartlarına göre nazara alınacak normlar ile uyulacak usul ve esaslar "Emlak Vergine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük" ile belirlenmiştir.

İlgili Tüzük'ün “Binaların inşaat sınıflarına göre ayrımı” başlıklı 10'uncu maddesinde;

“Binalar, aşağıdaki sınıflara ayrılır:

1- Lüks inşaat, 2- Birinci sınıf inşaat, 3- İkinci sınıf inşaat, 4- Üçüncü sınıf inşaat, 5- Basit inşaat,

Bu sınıflama, binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar nazara alınarak yapılır. İnşaat sınıflarının tayinine esas alınacak nitelikler Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunur.” ifadesi yer almaktadır.

Bina inşaat sınıflarının belirlenmesi amacıyla, Tüzük'ün 10'uncu maddesine istinaden, Hazine ve Maliye Bakanlığınca 15.12.1982 Tarih ve 17899 Sayılı Resmi Gazete'de, “Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvel” yayımlanmıştır.

Söz konusu cetvelde; binanın yapılış tarzı, işçiliği, çeşitli kısımlarında kullanılan

malzemenin cinsi, kalitesi ve benzeri hususlar dikkate alınarak bina sınıfları düzenlenmiştir. Dolayısıyla, binanın emlak vergisinin hesaplanmasında dikkate alınacak inşaat sınıfı, cetvelde yer alan 10 kriterin değerlendirilmesi sonucunda tespit edilecektir. Bina inşaat sınıflarının doğru tespit edilmesi binaların vergi değerinin tespitinde büyük önem arz etmektedir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesine göre binaların vergi değeri bina inşaat maliyet bedeli ile arsa payı değerinden oluşmaktadır. Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün “*İnşaat maliyet bedelinin hesaplanması*” başlıklı 20'nci maddesine göre; inşaat maliyet bedeli, binanın dıştan dışa yüzölçümü ile metrekare normal inşaat maliyet bedelinin çarpılması suretiyle bulunmaktadır. Metrekare normal inşaat maliyet bedelleri; binaların kullanılış tarzları, inşaat nevileri ve sınıflarına göre Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca birlikte belirlenmekte ve uygulanacağı bütçe yılından önce ilan olunmaktadır.

Her bütçe yılından önce yayımlanan Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliğ eklerinde yer verilen “Binaların Metrekare Normal İnşaat Maliyet Bedellerini Gösterir Cetveller” incelendiğinde, metrekare normal inşaat maliyet bedellerinin bina sınıflarına göre belirlendiği görülmektedir. Bina sınıfının olması gerekenden daha düşük bir sınıf olarak belirlenmesi, inşaat maliyet bedelinin dolayısıyla bina vergi değerinin olması gerekenden daha az miktarda hesaplanmasına neden olacaktır.

Konuyla ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan 14 Seri no'lu Emlak Vergisi Kanunu Genel Tebliği'nde; binanın gireceği sınıfın, belirlenen özelliklerden yarıdan fazlasını taşıyıp taşımadığına bakılarak belirleneceği, binada anılan özelliklerden yarıdan fazlası yoksa, bu defa özellikleri itibarıyla en yakın olduğu sınıfın beyan edileceği, diğer taraftan, binanın bir alt veya üst sınıftan hangisine gireceği konusunda tereddüde düşülen hallerde, rayiç bedelin beyan edilmesinin esas olduğu da dikkate alınarak, bir üst sınıf bildirilmesi Tüzük'ün 3'üncü maddesinde; inceleme yetkisine sahip memurların, mükelleflerden emlakın genel durumuna, kullanılış tarzına ilişkin gerekli bilgileri isteyebileceği, 4'üncü maddesinde ise; inceleme yetkisine sahip memurların, vergi değeri takdir edilecek bina, arsa ve araziye gezip görebileceği ifade edilmiştir.

Ancak binaların sınıflarının belirlenmesi için, binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerindeki yapıya ait niteliklerin incelemeye imkan verecek düzeyde tam olarak yer almadığı görülmüştür. Ayrıca binaların özelliklerini belirten herhangi bir belgenin bulunmadığı, idarenin de vergi değeri takdir edilecek binayı gezip gördüğüne ait bir tutanağın

olmadığı tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, ilçe genelinde yer alan ve emlak vergisine tabi binaların bina inşaat sınıflarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 11: İnşaat Sınıflarına Göre Bina Sayıları Tablosu

Bina İnşaat Sınıfları	Bina Adedi	Yüzde (%)
Lüks İnşaat	-	-
Birinci Sınıf İnşaat	35	0,39
İkinci Sınıf İnşaat	761	8,52
Üçüncü Sınıf İnşaat	8.112	90,78
Basit İnşaat	28	0,31
Toplam	8.936	100,00

Yukarıdaki tabloya göre, belediye sınırları içerisinde emlak vergisine tabi toplam 8.936 adet binanın 8.112 adedinin, yani toplam binalar içerisindeki %90,78'inin üçüncü sınıf inşaat olarak belirlendiği görülmüştür. Ancak, İdare kayıtlarından söz konusu binaların Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Bina İnşaat Sınıflarının Tespitine Dair Cetvelde bulunan kıstaslara göre doğru değerlendirilip değerlendirilmediğine ilişkin bir sonuca varılamamıştır. Zira, binalara ait proje ve yapı kullanma izin belgelerinde belirtilen nitelikler bina inşaat sınıflarının belirlenmesi ve ayrılması için yeterli düzeyde değildir. Bunun için idarenin binanın genel durumuna ilişkin bilgileri temin etmesi ve idare personelinin vergi değeri takdir edilecek binayı gezip bina özelliklerini bir tutanakla tespit etmesi gereklidir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, emlak vergisine tabi yapıların bina inşaat sınıflarının sağlıklı bir şekilde tespitini teminen, yeni yapılan binalarla ilgili olarak yapı niteliklerinin tam olarak aranması, mevcut binalarla ilgili olarak ise inşaat sınıflarının ilgili cetvele uygun bir şekilde tekrar belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 30: Canlı Müzik Yapan İşyerlerinin Eğlence Vergisi Mükellefi Yapılmaması

Belediye sınırlarında faaliyet gösteren ve eğlence hizmeti sunan işletmelere, eğlence vergisine ilişkin mükellefiyet kurulmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 17’nci maddesinde, bu Kanun’un 21’inci maddesinde belirtilen ve belediye sınırları ile mücavir alanlar içinde yer alan eğlence işletmelerinin faaliyetlerinin eğlence vergisine tabi olduğu; 18’inci maddesinde, eğlence yerlerini işleten gerçek veya tüzel kişilerin verginin mükellefi olduğu belirtilmiştir.

Anılan Kanun’un geçici 7’nci maddesinde ise 2013 yılında uygulanmak üzere belediye meclislerince belirlenmiş olan çeşitli maddelerde yer alan maktu vergi ve harç tarifelerinin, Kanun’un 96’ncı maddesinin (a) fıkrasının ikinci paragrafı gereğince Cumhurbaşkanınca tespit edilecek karar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmaya devam edileceği ifade edilmiştir.

Yapılan incelemede, 2024 yılında uygulanacak ücret tarifesinde eğlence vergisi ile ilgili herhangi bir tutarların belirlenmediği, hizmet sınırları içerisinde canlı müzik izin belgesi olan işletmelerden sadece 2019 yılında eğlence vergisi tahakkuk ettirildiği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Belediye sınırlarında canlı müzik eğlence hizmeti sunan işletmelere yönelik eğlence vergisi mükellefiyeti tesis edilerek, faaliyet programları, sosyal medya içerikleri vb. veriler üzerinden de incelemeler gerçekleştirilip resen vergi tarhi yapılması gerekmektedir.

BULGU 31: Su ve Kanalizasyon Hizmetlerine İlişkin Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliğinin Bulunmaması

İdare tarafından içme ve kullanma suyunun tüketicilere ulaştırılması, kullanımından sonra uzaklaştırılması, kanalizasyon hizmetleri ile ücrete tabi işlerine ilişkin her türlü bedel, teminat, yasaklar ve yaptırımları düzenleyen Tarifeler Yönetmeliği’nin hazırlanmadığı ve yürürlüğe konulmadığı görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin görev ve sorumlulukları” başlıklı 14’üncü maddesinde; su ve kanalizasyon hizmetleri belediyelerin görev ve sorumlulukları

arasında belirlenmiş olup Kanun'un "Belediyenin yetkileri ve imtiyazları" başlıklı 15'inci maddesinde; belediyelerin yetkileri çerçevesinde yönetmelik çıkarabileceği ve hizmete ilişkin yasaklar belirlemek suretiyle cezalar uygulayabileceği ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, İdarenin kapsamlı bir görevi olan su ve kanalizasyon hizmetlerine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi gerekmektedir. Zira su hizmetinde tarifenin ne şekilde belirlendiği, abonelerin yer aldığı tarife gruplarının hangi esaslara göre tespit edildiği, yaptırıma tabi olan yasak fiiller ve bunlara uygulanacak ceza tutarları, hizmetten yararlanılmasına son verilmesini gerektiren durumlar ile kanalizasyon hizmetlerine ilişkin esasların yalnızca yönetmelikle düzenlenmesi mümkündür.

Ancak hizmetin usul ve esaslarına ilişkin özel bir Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği düzenlenmediği; abone grupları ve bu grupların tarife ücretleri ile hizmete ilişkin yasak fiiller ve bunların yaptırımlarına 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Ücrete tabi işler" başlıklı 97'nci maddesi uyarınca kararlaştırılan Belediye Meclisi Gelir Tarifesinde yer verildiği görülmüştür.

Bu durumun, hizmetin sunumunda karşılaşılması muhtemel sorunlara çözüm üretemeyeceği açıktır. Zira Gelir Tarifesi ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek hizmetlerin ücretinin belirlendiği bir karardan ibaret olup söz konusu Tarife'de hizmete ilişkin yasak fiiller ile bunların cezai yaptırımlarının belirlenmesi mümkün değildir.

Ayrıca Gelir Tarifesi üzerinde yapılan incelemede su ücretinin belirlenmesi ile ilgili esaslara yer verilmediği; borcu bulunan abonelerin su tüketimine hangi koşullarda son verileceğinin belirlenmediği; abone gruplarının kapsam ve sınırlarının net bir şekilde ortaya konulmadığı; deşarj izin belgesi verilebilmesine ilişkin hükümlerin açıklık arz etmediği görülmüş olup mevcut Tarife'nin hizmete ilişkin usul ve esasları detaylı bir şekilde düzenlemediği tespit edilmiştir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda yönetmelik hazırlanacağı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; İdare tarafından su ve kanalizasyon hizmetinin sunumunda etkinliğin sağlanabilmesi ile yapılacak iş ve işlemlere ilişkin kanuni güvence elde edilebilmesi adına hizmete ilişkin usul ve esasları düzenleyen Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin yürürlüğe konulması gerekmektedir.

BULGU 32: Su ve Atık Su Tarife Tespitine İlişkin Maliyet Hesabının Yapılmaması ve Tarifelerin Maliyet Esasına Göre Belirlenmemesi

İdarenin gelirlerinden olan su ve atık su tarife tespitinin maliyet esasına göre belirlenmediği görülmüştür.

“Belediye hizmetleri karşılığında ücret alınması” başlıklı Belediye Gelirleri Kanunu 31 Seri Nolu Genel Tebliğine göre,

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 97. maddesinde belediyelerin yaptıkları hizmetler karşılığında ücret almalarına ilişkin hükümler yer almaktadır. Maddede, söz konusu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkili oldukları belirtilmiş olup, belediyeye tekel olarak verilmiş işlerin kendi özel hükümlerine tabi olacağı hükme bağlanmıştır.

5272 sayılı Belediye Kanunu’nun 59. maddesinin (e) fıkrasında, belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler, belediyelerin gelirleri arasında yer almaktadır.

Belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu genel tebliğde belediyeye tekel olarak verilmiş işlerin kendi özel hükümlerine tabi olacağı hükme bağlanmıştır. Ancak su satışı ve kullanılmış su bedeli ile ilgili tarifelerin tespiti, tarife tespitinde esas alınacak hususların belirlenmesi ile tespit edilecek bedellerin tahsili ve abonelere verilecek hizmetlere ilişkin usul ve esasların belirlenmediği tespit edilmiştir.

Tarife bedellerinin belirlenmesinde, üretilen ve kayıplar düşüldükten sonra tüketileceği öngörülen ölçülebilir su satış miktarı, yönetim ve işletme giderleri, amortismanlar, aktifleştirilmeyen yenileme, ıslah ve tevsii masrafları ile kârlılık oranının dikkate alınması ve gerçek değerlerle maliyet hesabının yapılması gerekmektedir.

İdarenin hesap ve işlemlerinin incelenmesi neticesinde; su ve atık su tarife tespitine yönelik mevzuatın öngördüğü şekilde herhangi bir maliyet hesabının yapılmadığı, Belediye Meclisi tarafından belirlenen tarife bedellerinin üzerine belli oranında artış yapıldığı, söz konusu uygulama nedeniyle su ve atık su tarife bedellerinin gerçek maliyet unsurlarını yansıtmadığı tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, İdarece belirlenen su satış tarifelerinin, su üretim maliyet bedellerinin altında belirlendiği anlaşılmıştır. Yukarıda belirtilen açıklamaları çerçevesinde tarifelerin belirlenmesinde; yönetim, işletme ve amortisman giderleri ile işletme kârı sağlayabilecek bir oranın yani “maliyet + kar” yönteminin uygulanması gerekmektedir.

İdarenin 2024 yılı mizan verilerine göre su hizmetleri satışından 42.108.981,28 TL gelir elde edildiği, faturalandırılan su miktarı dikkate alındığında ortalama su satış fiyatının 16,91 TL olduğu tespit edilmiştir.

Belediye Meclisinin, tarife belirlemeye ilişkin yetkisi sınırsız olmayıp, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu ve Belediye Gelirleri Kanunu 31 Seri Nolu Genel Tebliğine göre, maliyet artı kar esasına dayalı bir hesaplamaya dayalı olarak kullanması gerekmektedir. Bu gereklilik, hizmetlerin verimli bir şekilde sürdürebilmesi, daha kaliteli ve etkin bir şekilde hizmet sağlanabilmesi ve mevzuat hükümlerine uygun bir yetki kullanımının gerçekleşmesi açılarından önem arz etmektedir.

Belediye Meclisince tarifelerin maliyet hesabı yapılmadan ve bir kar oranı ihtiva etmeden tespit edilmesi, bir takım olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. İlçenin gelişmesi ve sürekli yeni yerleşim alanlarının oluşması ile sürekli yatırım yapma ihtiyacı olan İdarenin, maliyetlerini abonelerine yansıtmaması, her yıl büyüyen su giderlerini beraberinde getirecektir.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda işlem yapılabilmesi için çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, mevzuatın öngördüğü şekilde maliyet hesabının yapılması, su ve atık su tarifelerinin bu doğrultuda belirlenmesi gerekmektedir.

BULGU 33: Gerçek ve Tüzel Kişilere Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Çekilen Su Miktarının Bilinmemesi

Yapılan incelemelerde gerçek ve tüzel kişilere sondaj izni verilen kuyulardan ne kadar su çekildiğine ilişkin herhangi bir verinin olmadığı, bu sebeple İdarenin sondaj kuyularından

çekilen suyun atık su uzaklaştırma bedeli gelirinden mahrum kaldığı görülmüştür.

167 sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun'un;

1'inci maddesinde; yeraltı suları umumi sular meyanında olup Devletin hüküm ve tasarrufu altındadır. Bu suların her türlü araştırılması, kullanılması, korunması ve tescili bu kanun hükümlerine tabidir hükmü mevcuttur.

2'nci maddesinde, yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması şeklinde 'faydalı kullanım' tanımlanmıştır.

4'üncü ve 5'inci maddelerinde, kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, 4'üncü maddesinde faydalı kullanım miktarını aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, faydalı tüketim miktarının, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) tarafından tayin ve tespit edileceği hükme bağlanmıştır.

Su Tahsisleri Hakkında Yönetmelik'in 4'üncü maddesinde miktarı ve kalitesi belirli sudan, bir ya da birden fazla gerçek ya da tüzel kişiye belirli bir amaç için, belirli miktarda ve belirli süre ile su kullanım izni verilmesi su tahsisi olarak tanımlanmıştır. 5'inci maddesinde tahsis izni verilen miktardan daha fazla ve amacın dışında su kullanılamayacağı, tahsis edilen suların korunması ve verimli kullanımının sağlanması amacıyla, faaliyetten sorumlu kurum ve kuruluşların, kendi mevzuatlarından kaynaklanan yetkileri kapsamında faaliyeti izleyeceği, tahsis amacı dışında veya tahsis edilen miktarın üzerinde su kullanımının tespiti halinde DSİ'ne bildirileceği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere sondaj kuyularına (yeraltı sularının tahsisine) ilişkin olarak tüm yetki DSİ Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır.

Faydalı tüketim miktarının üzerinde kullanılan yeraltı suyunun 167 sayılı Kanun gereği kullanıcıya kiralanması gerekmektedir. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanması gereken kısmı ise İl Özel İdaresini ilgilendirmektedir.

Ancak 25.06.1927 tarih ve 1151 sayılı "Bozcaada ve İmroz Kazalarının Mahalli İdareleri Hakkında Kanun" hükümlerine göre; İmroz ve Bozcaadaları mahalli öğelerden birleşik özerk örgütü olan ve Çanakkale İline bağlanmış birer nahiyedir. İl Özel İdaresi Kanunu

ile il genel meclisine bırakılmış görevler, Bozcaada ve Gökçeada bölgelerinde nahiye meclislerine bırakılmıştır. Çanakkale İl Özel İdaresi'nin Bozcaada ve İmroz bölgelerinde yetkisi yoktur.

Sondaj kuyularından çıkarılan faydalı tüketim miktarının üzerinde kullanılan suyun 167 sayılı Kanun gereği kullanıcıya kiralanması, tahsil edilen kira gelirinden; yer altı suyunun çıktığı yer belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye %25 oranında pay verilmesi İl Özel İdaresi tarafından yapılması gereken bir işlemdir. Ancak Bozcaada'nın 1151 sayılı Kanun gereği özel durumundan dolayı Çanakkale İl Özel İdaresi'nin Ada da yetkisi bulunmamaktadır.

Bu durumda Belediyenin de gelir kaybına uğramasını önlemek için, öncelikle DSİ'den alınan izinle açılan kuyularda faydalı tüketim miktarının belirlenmesi, daha sonra faydalı tüketimi aşan kısımların kiralanması ile ilgili olarak Ada'nın özel durumundan dolayı İl Özel İdarenin görev ve yetkilerini yürüten Kaymakamlık ve DSİ ile koordineli olarak sağlıklı bir tespitin yapılması gerekmektedir.

Ayrıca her su abonesi tükettiği kadar suyu kirleteceğinden bunların uzaklaştırılması için atık su bedeli ödemekle yükümlüdür. Yine sondaj kuyulardan çekilen yeraltı sularının içmede, temizlikte, sanayide, işletmelerde kullanıldıktan sonra tükettiği kadar suyu kirleteceğinden bunların uzaklaştırılması için de atık su bedeli ödemekle yükümlü olması gerekmektedir. Ancak ada genelinde gerçek ve tüzel kişilere sondaj izni verilen kuyulardan ne kadar su çekildiği ve tüketim miktarlarına ilişkin herhangi bir veri olmadığından Belediyenin atık su uzaklaştırma bedeli gelirinden de mahrum kaldığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda çalışmalara başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Sondaj izni verilen kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının DSİ tarafından belirlenmesi, ücretlendirilmesi gereken kısımların kiralanıp tahsilatı sağlanan gelirden, Belediyeye aktarılması gereken payın tahsili ve kuyulardan ne kadar su çekildiğinin tespiti için ilgili kurumlar nezdinde gerekli girişimlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 34: İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik Uyarınca Kurulması Gereken Kıymet Takdir Komisyonunun Kurulmaması

Uygulama imar planının değiştirilmesi sonucu taşınmazlarda meydana gelen değer artışlarının ekonomiye kazandırılabilmesi için İdare bünyesinde kıymet takdir komisyonu oluşturulmadığı görülmüştür

15.09.2020 tarih ve 31245 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İmar Planı Değişikliğine Dair Değer Artış Payı Hakkında Yönetmelik’in “Amaç” başlıklı 1’inci maddesinde;

“Bu Yönetmeliğin amacı; uygulama imar planı değişikliği sonucu taşınmazda meydana gelecek değer artışının değer artış payı olarak kamuya kazandırılmasında; bu payın kapsamı, tespiti, kesinleşmesi, ödenmesi ve dağıtımına ilişkin iş ve işlemler ile diğer iş ve işlemlere yönelik usul ve esasları belirlemektir.”

“Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesinde;

“e) Kıymet takdir komisyonu: İdare bünyesinde ilgili lisans ve lisansüstü programlardan mezun olan, en az beş olmak üzere tek sayıda belirlenecek kişiden oluşturulan ve değer artış payını belirlemek üzere piyasa araştırması yapmakla, meri plan ve plan değişikliği açıklama raporu ve değerlendirme raporunu incelemek, değerlendirmek ve nihai değer artış payını tespit etmekle görevli komisyonu,”

“Kıymet takdir komisyonunun teşekkülü ve çalışma esasları” başlıklı 9’uncu maddesinde;

“(1) Kıymet takdir komisyonu; ilgili idarenin bünyesinde 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesi veya 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi kapsamında görev yapmak koşuluyla; şehir plancısı, harita (geomatik mühendisi/jeodezi ve fotogrametri mühendisi) mühendisi, mimar, inşaat mühendisi ile arazi yönetimi, kentsel dönüşüm, taşınmaz mal/gayrimenkul geliştirme ve yönetimi ile değerlendirme konularında lisans/yüksek lisans veya doktora yapmış ya da 6362 sayılı Kanuna göre yetkilendirilen lisanslı gayrimenkul değerlendirme uzmanlarından olmak üzere en az beş asıl ve 3 yedek üyeden oluşur. Belirtilen kapsamda yeterli personeli olmayan idareler, kıymet takdir komisyonunu lisans mezunu olan kişilerden oluşturur; bu durumdaki idareler, komisyonun en az iki üyesinin diğer kamu kurum ve kuruluşlarının bünyesinde bulunan yukarıda belirtilen nitelikleri haiz personelden temin edebilirler.

(2) Kıymet takdir komisyonları iki yıl süre ile görev yapmak üzere üst yöneticinin onayı ile komisyon başkanı da belirtilecek şekilde oluşturulur. Yıl içinde idarenin gerekli görmesi halinde yeni komisyon ya da komisyonlar kurulabilir.” hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerine göre uygulama imar planının değiştirilmesi sonucu taşınmazlarda meydana gelen değer artışlarının ekonomiye kazandırılabilmesi için idare bünyesinde kıymet takdir komisyonu oluşturulması gerekmektedir.

Söz konusu kıymet takdir komisyonunun kaç kişiden ve nasıl oluşacağı ile ne kadar süre görev yapacağı ilgili mevzuata düzenlenmiştir. Yapılan incelemede İdare bünyesinde kıymet takdir komisyonunun kurulmadığı görülmüştür.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu doğrultusunda komisyon kurulacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla, yukarıda yazılı açıklamalar gereğince İdare tarafından kıymet takdir komisyonu kurulması gerekmektedir.

BULGU 35: Taksi ve Minibüs Plakalarının Süresiz Olarak Verilmesi

Geçmiş dönemlerde ihalesiz verilen ya da süresiz şekilde ihale edilen taksi ve minibüs plakalarının kullanılmasına devam edildiği ve bu plakaların 2886 sayılı Kanun’a göre yeniden ihale edilmediği görülmüştür.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun, 1’inci maddesinde; belediyelerin satım, hizmet, kira, trampa, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi ve taşıma işlerinin bu Kanun’a göre yürütüleceği hükmü yer almaktadır.

5393 sayılı Kanun’un “Belediyenin yetkileri ve imtiyazları” başlıklı 15’inci maddesi birinci fıkrasının (p) fıkrasında;

“Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” denilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin vazifeleri” başlıklı 15’inci maddesinin ikinci fıkrasının 9’uncu

bendinde ve “Belediyelerin hakları, salahiyet ve imtiyazları” başlıklı 19’uncu maddesi birinci fıkrasının 5’inci bendinde yer alan hükümler de, 5393 sayılı Belediye Kanunu’ndakilere benzer düzenlemelerdir. Bu hükümlere göre, gerek 1580 sayılı Kanun’un yürürlük döneminde, gerekse 5393 sayılı Kanun’a göre, belediye hudutlarında yolcu taşınması ve toplu ulaşım ile ilişkin görev, yetki ve hizmetler belediyelere verilmiş imtiyazdır. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde belediyeler tekel niteliğinde hak ve imtiyazlara sahiptir.

Yasal düzenlemede belediyelere imtiyaz olarak verilmiş şehir içi yolcu taşıma hizmetlerinin yerine getirilmesi bizzat belediyece yapılmadığında, söz konusu kamu hizmeti, kanunlarda belirtilen yöntemlerle üçüncü kişilere gördürülebilecektir. Üçüncü kişilerin belirlenmesi ise, 2886 sayılı Kanun gereğince, rekabete açık, saydamlığı sağlanmış, süresi belirli ihaleler yoluyla yapılması gerekmektedir.

Belediye meclisince hizmetin üçüncü kişilere gördürülmesi yönünde karar verilmesi halinde, karardaki yönteme göre (kira, imtiyaz vb.) ve bu kararda verilen yetkiye dayanılarak ihale işlemleri yetkili kişi ve kurullarca yerine getirilecektir. Bu çerçevede toplu ulaşım ve yolcu taşımaya ilişkin hizmetler bakımından görevli ve yetkili olan belediyenin, bu hizmetlerin üçüncü kişilere gördürülmesini ihale yapılmaksızın doğrudan meclis, encümen veya belediye başkanı kararıyla yapması veya kendisine ait imtiyazı süre belirtilmeksizin devrederek gerçekleştirmesi ya da ihaleyle olsa dahi süresiz satış şeklinde işlem yapması mümkün değildir.

Öte yandan, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nın yürürlükte olduğu süre zarfında, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “İl ve İlçe Trafik Komisyonları” başlıklı 12’nci maddesindeki düzenleme ile; trafik düzeni ve güvenliği yönünden belediye sınırları içinde ticari amaçla çalıştırılacak yolcu ve yük taşıtları ile motorsuz taşıtların çalışma şekil ve şartları, çalıştırılabileceği yerler ile güzergâhlarını tespit etmek ve sayılarını belirlemek görev ve yetki olarak İl ve İlçe Trafik Komisyonlarına verilmiştir.

86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar’ın 1’inci maddesinde;

“Bu Karar’da amaç; vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taşımacılığın önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksi, dolmuş, minibüs umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı, verilme usul ve esaslarını tespit etmektir.”,

Karar’ın 2’nci maddesinde;

“Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12’nci maddesi hükümlerine göre, İl Trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan İllerde uygulanır.”

Karar’ın 3’üncü maddesinde

“Ticari Plaka verilebilmesi için;

1. Taksi, dolmuş ve minibüslerde; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçmiş olduğunu ve sürekli olarak icra ettiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak,

2. Umum Servis araçlarında; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve ilgili meslek odasına, ilgili meslek odasının bulunmadığı yerlerde ise şoförler odasına üye olmak veya ticaret odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce şehir içinde taşımacılık yapmak.

Taksi, dolmuş ve minibüs sahipleri, bu plakaları bu maddenin (1) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere, umum servis aracı sahipleri, bu maddenin (2) numaralı bendinde sayılan şartları haiz kişilere ve taşımacı şirketlere satabilirler.”

Karar’ın 5’inci maddesinde;

“Ticari plaka, kapalı teklif usulü ile aşağıdaki şartlar dikkate alınarak, trafik komisyonunun tespit edeceği esaslara göre verilir.

a. İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin %80’ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b. Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

c. Kapalı teklif zarfları trafik komisyonları huzurunda açılır ve en yüksek bedeli teklif edenlerde başlamak üzere o dönem için tespit edilen miktarda ticari plaka verilir.

Eşit ücret teklif edenler arasında trafik komisyonu huzurunda kura çekilir.

d. Müracaat edenlerden, trafik komisyonunun tespit edeceği muammen bedelin 1/5’i teminat olarak peşin alınır.

Plaka bedelinin kalan kısmı ödenmedikçe plaka almaya hak kazananlara ticari plaka

verilmez, kazanamayanların teminatları iade edilir.” düzenlemeleri yapılmıştır.

Mevzuatına göre, taksi plakaları ile servis plakalarının geçim kaynağı şoförlük mesleği olanlara süresi ve şartları belirtilmek suretiyle ihale edilmesi gerekir.

Belediye sınırları içinde verilen taksi, dolmuş ve servis plakalarında hak sahipliği için herhangi bir süre belirtilmemiştir.

Süre belirtilmeksizin yapılan plaka tahsisleri 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’nın 5’inci maddesine aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda detaylı bir şekilde yer verilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere toplu taşıma hizmeti, belediyeler için hem bir görev hem de bir imtiyaz hakkıdır. Söz konusu vazife hizmet satın alınması yoluyla yerine getirilebileceği gibi, ruhsat verme, kiralama veya imtiyaz verilmesi suretiyle üçüncü kişilere de gördürülebilir. Şayet söz konusu hakkın kullanımı üçüncü kişilere bırakılacaksa bu tahsis işleminin yetkilendirme süresi belirlenmeli, rekabete uygun bir şekilde ihale yoluyla yetkilendirme işlemi gerçekleştirilmelidir.

Belediyeye tanınmış bu hakkın süresiz ruhsat verilmesi tarzında bir başka kişi veya kuruma devredilmesi ise mümkün değildir. Böyle bir uygulama Kanun’da açıkça belediyelere tanınmış bir imtiyaz hakkının sınırsız ve süresiz olarak devri anlamını taşıyacaktır ki bu da hukuken mümkün değildir.

Yapılan işlem karşılığında her sene ruhsat harcı alınması da verilen hak karşılığında bir bedel alındığı anlamına gelmez. Zira ruhsat harcı, ruhsat verme işleminde kamu tarafından kişilere sunulan hizmetin karşılığıdır, verilen toplu taşıma hakkının bedeli değildir. Nitekim Danıştay 13. Dairesinin E:2015/985, K:2015/3164 numaralı Kararı’nda yukarıda yer verilen hükümlere paralel şekilde imtiyaz devri ve kiralama yolunun seçilmesi durumunda uyulması gereken şartlar belirtilmiş; toplu taşıma hizmetlerinin ruhsat vermek suretiyle yerine getirilmesi durumunda ruhsat verilecek sürenin açık bir şekilde ortaya konularak söz konusu ihalenin Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yapılması gerektiği, ruhsatın süresiz bir şekilde verilemeyeceği ifade edilmiştir.

Ayrıca yukarıda da belirtilen ve 1983 yılından beri yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’na göre mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile kiralamalarda belirli süreler öngörülmüştür.

Belediye Kanunu’na göre, belediye sınırlarında, taksi ve minibüs ile yolcu taşıma

faaliyetinde bulunulması da belediyelerin vereceği izin veya hakka bağlıdır. Söz konusu plaka tahsisleri ise 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na ve yürürlükte olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'na uygun yapılmamıştır.

İdarenin işlemlerinin incelenmesi neticesinde; 11 adet taksi ve 9 adet minibüs plakasının İlçe Trafik Komisyonu ve Belediye Meclis ve Encümen Kararlarıyla süresiz olarak tahsisinin yapıldığı tespit edilmiştir.

5393 sayılı Kanun gereği İdarenin yürütmekle yükümlü olduğu bir hizmeti bizzat yerine getirmeyip, üçüncü kişilere gördürmesi mümkündür. Ancak, bu kamu hizmetinin üçüncü şahıslara gördürülmesi, hizmet alanının kamu hizmeti olma niteliğini ortadan kaldırmadığı gibi bu konuda belediyenin görevinin sona ermesine yol açmamakta ve bu hizmetin yerine getirilmesi yönünden sorumluluğu devam etmektedir. Toplu taşıma hizmetinin bu niteliği gözetildiğinde, bir kamu hakkının süresiz bir şekilde üçüncü kişilere devredilmesi hukuka uygun değildir.

Dolayısıyla meclis ve encümen kararıyla ihalesiz verilen ya da süresiz şekilde ihale edilen ya da ilçe trafik komisyonu kararı ile süresiz verilen toplu taşıma haklarının kazanılmış hak oluşturmayacağı açıktır.

İdare tarafından verilen cevapta bulguya iştirak edilmiş olup, bulgu gereğinin yerine getirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, taksi ve minibüs ile yolcu taşıma faaliyetinde bulunulması için belirlenen plakalara izin/ruhsat verilmesi işleminin; 5393 sayılı Kanun'da öngörülen imtiyaz ve kiralama usullerinden biri seçilerek, 2886 sayılı Kanun'daki düzenlemelere göre ihale ile yapılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>